

**MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION
“1 DECEMBRIE 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOLOGY
DOCTORAL SCHOOL OF PHILOLOGY**

SUMMARY OF PhD THESIS

EMIL ISAC – MONOGRAPHIC STUDY

Scientific Coordinator:

Prof. Univ. PhD. Habil. Câmpan Diana

PhD Candidate:

Prof. Șipoș Violeta – Luminița

ALBA IULIA

2020

CONTENTS

INTRODUCTION.....	p. 8
Chapter 1. LITERARY LIFE AND ACTIVITY.....	p. 21
Chapter 2. EMIL ISAC – BETWEEN THE IMPERATIVES OF A DISTURBING HISTORY AND THE PANACEA OF CULTURE	p. 85
2.1.FIGHTER FOR THE SOCIAL AND NATIONAL CAUSE OF ROMANIANS	p. 85
2.2. THE PRICE OF THE IRENIC OPTION: PRISON AND TORTURE	p. 90
2.3. THE PREPARATION OF THE GREAT UNION OF 1 DECEMBER 1918.....	p. 91
2.4. THE STRUGGLE FOR ROMANIAN CULTURE AND LANGUAGE.....	p. 100
2.5. MEMORIES FROM THE TURDA REFUGE	p. 108
2.6.THE FOUR YEARS OF LIGHT "AFTER SO MUCH DARKNESS".....	p. 126
Chapter 3. EMIL ISAC'S POETRY, PROSE AND THEATER. MULTIPERSPECTIVISM AND CULTURAL OPENINGS	p. 134
3.1. EMIL ISAC'S POETRY	p. 134
3.1.1. THE POET'S DEBUT.....	p. 134
3.1.2. THE MODERN POET – BETWEEN SYMBOLISM AND DECADENCE	p. 148
3.1.3. SUPPORTERS AND DETRACTORS.....	p. 154
3.1.4. POETIC UNIVERSE	p. 183
3.1.5. TRANSYLVANIA– A CONSTANT OF THE POETIC IMAGINARY	p. 193
3.2. EMIL ISAC'S POEMS IN PROSE.....	p. 205
3.3. EMIL ISAC'S THEATER	p. 219
Chapter 4. PUBLICATIONS OF EMIL ISAC.....	p. 238
4.1. EMIL ISAC - A PROTESTING VOICE IN THE PRESS OF THE TIME	p. 238
4.2. LITERARY JOURNALISM OF EMIL ISAC	p. 253
Chapter 5. CORRESPONDENCE OF EMIL ISAC	p. 264
CONCLUSIONS	p. 279
BIBLIOGRAPHY OF REFERENCES	p. 284
ANNEXES	p. 342

Synthesis of main ideas

Keywords: poetry, press, interwar, Cluj, modern, national consciousness, socialist realism, poems in prose, intellectual (intellectualism), dualism, correspondence, original, refuge, dignity.

The doctoral thesis *Emil Isac - Monographic Study* aims to re (place) in the current horizon of interest identity, social, political, but also cultural landmarks of the first half of the last century. This research, the third monograph dedicated to the writer Emil Isac, after those published in the '70s, under the signature of Ion Brad, *Emil Isac - A Tribune of New Ideas* (1972) and, respectively, of Eronim Precup, *Emil Isac - Critical Study* (1974), the latter being also a doctoral thesis, represents extensive research, with double orientation, focused both on the life and literary activity, as well as on the journalistic, political and cultural activity of the writer Emil Isac. Apart from these two monographs mentioned above, the rest of the critical studies dedicated to the creation of Emil Isac are fixed only in short articles dedicated to the work or in articles with a memorial touch, published in periodicals. Since our research opens several perspectives (historical context, biography, critical reception, thematic, sociological, ethnological, religious and archaeological openings) applied to all the writings of the author, the activated research methods being varied: from the cultural study, thematic investigation and in-depth hermeneutics, to the capture of the biographical or socio-cultural aspects, which give to our thesis the character of a monograph.

The **argument** we start from is that, at the moment, the work of the writer Emil Isac is rarely mentioned in specialized literary publications, therefore a monographic study on his life and activity seems a necessary priority, required by the work. Moreover, the writer's work was forgotten in a shadow cone of literature, our intention being, in the end, to recover the work and its author, to (re) orient the reading public's interest towards the past, but also to educate of the young generation of readers, by unconventional methods, this being a major interest, resulting from the desire to offer a panoramic image of the creation of the writer from Cluj.

This monograph aims, in a first sequence, at the socio-political and cultural contextualization of the destiny of the writer Emil Isac and his family, with an emphasis on the various cultural levels in which he worked as a writer, inspector, university professor, journalist or politician. The work aims to restore to Romanian literary history the writer Emil Isac, in a presentation that aims, mainly, to capitalize on artistic creation. The importance and topicality of the research are given, on the one hand, by the approach in doctoral research of the writer Emil Isac and, later, by the applied investigation method, with full acknowledgement of the responsibilities given by the chance to have

access to an impressive collection of documents of major interest; In this sense, we emphasize the satisfaction that the access to the archives of the important Emil Isac fund gave us, an extremely abundant exercise for recovering some pages of cultural history that are insufficiently valued today.

Due to the vastness and complexity of the chosen subject, a multidisciplinary approach was needed, requesting the consultation of volumes and specialized studies in various fields, such as criticism, literary history, Romanian history or the history of the press. The argument of our paper introduces, therefore, the reasons that led to the choice of the topic, the purpose of the research, the structure of the chapters. We start, first of all, from the consideration that Emil Isac's work is not a closed or exhausted subject and that, as we have shown throughout the work, new hermeneutical openings are required. Regarding the innovative character of this doctoral research thesis, the first argument is that, at the moment, we do not have a monographic paper that includes the pluriperspectivism of the approached issue. Therefore, we considered it opportune to elaborate a study assigned to the area of monography, which would return an original portrait, with cultural, literary, professorial, historical, journalistic and political preoccupations. It should also be mentioned that Emil Isac's journalism, translations, memoirs and correspondence are unique and little-studied fields, almost not known to the current reading public, so both the choice of topic and its innovative character explain the topicality of the research. The originality of the work is also given by the treatment of some aspects of the Cluj interwar press, the political game between 1918-1920, the writer's accession to the Romanian National Party, then the renunciation of politics and, of course, the effects of these attitudes on the reception of the work.

This thesis aims to contextualize and analyze the writings of Emil Isac, in an in-depth recovery process, carried out mainly in the perimeter of Cluj, the research taking place, primarily, at the Museum "Emil Isac", located in the County Library "Octavian Goga", at the reference room, the reading room and the "Adrian Marino" Room of the University Library from Cluj-Napoca, then at the Library of the Romanian Academy, the Institute of History, the Municipal Library "Teodor Murășanu" from Turda, Alba County Directorate of National Archives, the National Museum of the Union and the Library of the National Museum of the Union from Alba Iulia. In carrying out the work I researched the entire Emil Isac Fund, as well as what was written about the writer, I researched all the correspondence, manuscripts, documents, writings, data about the museum, in archives, in the catalogues of the University Library of Cluj-Napoca, as well as in numerous periodicals.

Located on the border between philology and history, this research capitalizes on historical sources, emphasizing the subjective-affective desire to write about a personality of the Romanian culture of the last century, putting him in connection with the historical events of the Romanian nation's past. The current research proposes a monographic study subject both to the canons of such an approach and to the trajectory of the writer's life and work. I illustrated his personality both from the writing angle and from that of the general inspector of theatres in Ardeal and Banat, of the aesthetics teacher at the School of Fine Arts in Cluj, but also of the manuscripts and memoirs in the family archive. We tried to complete the theme from the angle of reflection based on new sources in the family archive, in the hope of drawing a more accurate picture of this personality. We intended to subsume the biography and work of Emil Isac through a network that connects the two nodal points. Our study seeks to capture the pulse of time and to restore the unique and lively portrait of the intellectual Emil Isac, with his multiple cultural, literary, historical and political concerns.

The scientific character of the work is based on an important documentary inventory and a large corpus-support, extended far beyond the work of the writer Emil Isac: the documentary fund itself, articles published in periodicals, archives, anthologies, volumes, critical editions, correspondence, monographs. From those presented based on the published and unpublished material, we affirm that his biography and work are intimately linked in the writing plan through the use of the first person, simplicity, realism of significance, authenticity and sincerity. In the present research, we have always oscillated between highlighting the realities of Transylvania and the critique of the time, the doctoral thesis focusing on the specific aspects of the geographical, historical and cultural area where the poet lived. The fifty years of artistic creation are captured both subjectively and objectively, leaving to echo the various critical opinions, both favourable and unfavourable to the poet. We tried to capture his personality imprinted on the canvas of time, to rebuild his image as it was, with good and bad moments, qualities and defects, lights and shadows.

Our paper aims to be also an applied study, which treats as completely as possible the activity and literary creation of the poet, the method of investigation being the critical-comparative one, without neglecting the method of historical contextualization, just as important. The study is intended to be one of recovery of works and their reediting, without claiming to be exhaustive. The documentation had a major role, and for its realization, we researched and capitalized the entire fund Emil Isac, the entire book fund published by and about Emil Isac, articles, manuscripts, unpublished fragments, family documents, letters or courses from the faculty. The paper developed in two main directions, the first being given by the investigative approach, which involved the study of

manuscripts, documents, letters, articles and the second direction, the actual analysis of the works, through a case study. The analysis of the work required a study of the political mechanisms transposed in the imaginary of his literary work, but also a contextualization of his writing in the spirit of the time. In compiling the monograph, I always oscillated between the detailed analysis of the existing material in the archive and the articles published in periodicals.

Regarding the structure of this monograph, it is divided into five chapters, the first of which is *Life and Activity*, followed by the chapter on history, where we captured the major events that Emil Isac went through, chronologically and in detail, then an analysis of the work: poetry, prose and theatre, each in a separate section. A significant part is represented by his literary and political journalism, followed, then, by the chapter dedicated to the writer's correspondence. To all this are added the introductory part, the final considerations, the bibliographical references and the annexes.

The **first chapter** introduces in the foreground a unitary vision on the lives and personality of the writer Emil Isac, organized chronologically. Starting from the poet's genealogy, I illustrate the Transylvanian cultural context at the beginning of the 19th century and the first half in the 20th century, organizing the biographical material also in terms of their value in his destiny. In the present study, we charted the genealogy of the Isac and Roșescu families and we demonstrated how these two families of Romanian intellectuals got involved in the national struggle of Romanians from Transylvania and how they contributed to the creation of the Union on December 1, 1918, in Alba Iulia. I used both sources from the funds or the political press, from periodicals, and historical documents of the time. This chapter is based on serious documentation, organization and synthesis, of such nature that it reflects the important stages of the writer's life: the author's childhood, the school years spent in Cluj and Năsăud, the faculty years, then his trajectory in literature, involvement in the artistic life as an inspector at the theatres, professor of aesthetics at the School of Fine Arts in Cluj, poet, prose writer, playwright and, last but not least, his career as a journalist. Another aspect that I discuss is his involvement in the political life of the time, as well as his contribution to the creation of the Romanian unitary national state.

The **second chapter**, *Emil Isac - Between the imperatives of disturbing history and the panacea of culture*, considers the representation of realities by a foray into the past, as well as capturing and detailing the most significant moments that made up the profile of the intellectual Emil Isac. In an attempt to synthesize these ideas, I divided the chapter into five subchapters, respectively: *Fighter for the social and national cause of Romanians*, *The price of the Irenian option: prison and torture*, *Preparation for the Great Union of December 1, 1918*, *The struggle for*

Romanian culture and language, Memories from the Turda Refuge and The Four Light Years "after so much darkness". Subchapter I captures the struggle of the poet Emil Isac to overthrow the old mentalities, in a period full of social and political convulsions, the neuralgic point being the betrayal of the Transylvanian ideals and the perpetuation of the same morals after the Union. This biographical flow defines Transylvania at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, being a historical document in itself, in which the Romanian problems of the time are projected.

Continuing the thread of history, in the second subchapter, we paint the image of a problematic history, governed by laws in which the government of Tisza ruled, which forbade all the civil rights of the Romanians from Transylvania. In these conditions, we find Emil Isac, on August 3, 1914, at a ball in Cojocna where, when everyone raised the glass in honour of the Habsburgs, he refused to make this gesture, standing up and stating that he would not raise the glass in honour of the killers, then urging the others to do the same, and for this "guilt" he is imprisoned in Cluj.

The preparation of the Great Union on December 1, 1918, is a basic pillar in our research, which is why we analyzed this sensitive and tense sector. The diabolical measures of oppression and the chauvinist policy of Hungarianization of the governments of Budapest are well known, notable being the actions of Emil Isac to deal with political, social and cultural issues, not only of Transylvania but of the whole country, the poet harshly criticizing the Romanians parliamentarians for the tendency to reconcile with the rulers of Austro-Hungarian dualism. Also here, we talked about the actions taken by the poet in carrying out the Act of Great Union, about the road to the Union and about the tragic event in Teiuș station, where the flag bearer Ioan Arion was killed by a rain of bullets, thus sanctifying, with his blood, the Act The Great Union from December 1, 1918. I captured the facets that make up the profile of the intellectual Emil Isac, as well as his contribution to the great historical events. We selected and analyzed the documentary information that marked the pulse of that time.

In the subchapter dedicated to the struggle for Romanian culture and language, we stopped our attention on the socio-political realities of the time during Horthy's dictatorial regime, a regime that trampled on all the rights of Transylvanian Romanians. I demonstrated, with the help of the journalist's articles, the resistance fight against both the Hungarian and Romanian governments and his hope for a spiritual and cultural renaissance. This side of him depicts the man mature in thought, who clearly and concisely represents a society in which social, political and national turmoil has manifested itself harshly and rapidly. The poet calls to fight the Romanian intellectuals, united under

a cultural league, to fight against opportunism. He promotes Romanian culture both in the country and abroad, being aware that this is the most valuable weapon because it has always been an important factor in perpetuating and affirming the identity of a people.

The *Memories from the Turda Refuge* justify our attempt to approach, fragmentarily, scenes from the life of the writer Emil Isac, the goal we are heading towards being to restore to Romanian literary history the dimension of his writings. This extensive study regards the close connection with the society of the epoch to which he eventually fell a victim. At the age of fifty-four, following the Vienna Dictate, when Northern Transylvania was ceded to the Austro-Hungarian Empire, Emil Isac was forced to leave and took refuge in Turda. This curse of history gave way to revenge, murder and persecution that did not take long to appear, the poet writing to Liviu Rebreanu to help him with an exchange of detainees because Bubi, his only son, had been arrested. The poet continuously campaigned for the preservation of identity, freely expressed his ideas and beliefs. *The note book from Turda* is the result of his memorialist writings. Here the memoirs facilitate the exact knowledge of the biography of the poet from Cluj, these having not only literary value, but also a documentary one. The lines written during the refuge reveal Emil Isac as an author of memorialist writings with a real vocation. Here, in this *Note book*, we found elements of biography, combined with descriptions, which acquire the character of an essay. In this "autobiographical space", we have established links between diaries, isolated fragments from the collection of manuscripts, notebooks and correspondence, which complete the writer's profile both as a person and as a creative destiny. Considering the result of this monographic approach, we set out to inventory the memoirs in order to have new perspectives for interpretation. This chapter aims to present the memoirs of Emil Isac from the '40s and '45s, emphasizing the consequences on the fate of the Transylvanians. In this subchapter, we presented, through a brief review of the confessions, the elements of the biography with descriptions that acquire the character of an essay. Here we must also mention Emil Isac's intention to write a *Book of Refuge*, an aspect, however, unresolved.

Considered a vulnerable point of this approach, the subchapter *The four light-years "after so much darkness"* proposes a reorientation on socialist ideas, on slips and, respectively, the influences generated by them in the socio-cultural attitudes of the writer Emil Isac. Strictly approached from the perspective of the impact on the work from the end of his life, we followed how the causes and effects created a transformation that led to the embracing of the proletarian vision. It is known that Emil Isac was attracted to socialist ideas from a young age. The area of interest was, in fact, the national drama. His writing is a mirror that reflects the image of the poet from Cluj in a new formula

of "refuge". The subchapter makes a foray into the past realities when the "social problem" was solved by contagious people of the communist regime. The move to the other area makes him write virulent articles, in which he shows his dissatisfaction with the policies that gave the impression that Hitlerism has disappeared, the poet explains sharply that its place was taken by Anglo-American imperialism.

Chapter III - The poetry, prose and theatre of Emil Isac. Pluriperspectivism and cultural openness is the core of our work, which is why it is the lengthiest. This chapter proposes a presentation and an analysis of the writer Emil Isac in the three fundamental literary hypostases: poet, prose writer and playwright. In the realization of this chapter, we followed both the formation of the writer and the evolution of his literary writings. The chapter includes the subchapters: *Emil Isac's Poetry*, *Emil Isac's Poems in Prose* and *Emil Isac's Theater*, and the subchapter *Emil Isac's Poetry* focuses on five points: *The poet's debut*, *The modern poet - between symbolism and decadence*, *Supporters and detractors*, *The Poetic Universe* and *Transsylvania - a constant of the poetic imaginary*. I followed the framing of Emil Isac's writings in certain aesthetic orientations and literary species, I interpreted and critically analyzed the entire corpus of texts, discussing their themes, applying multidisciplinary investigations. We also analytically developed his side as an epistolary, to demonstrate the realistic nature of his writings and the connection between life and work. I marked some defining moments for Emil Isac's literary destiny: the poetic debut in the Hungarian magazine "Ellenzék", with the article about Vasile Alecsandri entitled *Alexandri Vazul - A legnagyobb roman költö élete es munkái*, in translation *Vasile Alecsandri - The life and work of the greatest Romanian poet* (December 10, 1902) and, a year later, two songs appeared in the newspaper "Kolozsvári Friss Ujság", translated from Romanian, then his debut in Romanian in the magazine of Iosif Vulcan ("Family", XXIX 1903, No. 42, November 2/15, p. 498) with the poem *In the shade of poplars*, where the influences of Eminescu, Coșbuc or Goga are obvious. The poet appeals to a minor romanticism, drawing poetic feelings made according to the fashion of the time: disappointments, gloomy hopelessness, despair, loneliness, all detached from the tearful romanticism of the time. Still here, there are concerns for new social and psychological structures, but also incessant references to national history, with a kind of patriotism, but not in the sense of poetic propaganda. His lyrics take on colour, as evidenced by the poems that denote a firm pictorial tone. The verse is confessional and evocative and abounds in metaphysical anxieties and lamentations.

We continued with the placement of the poet from Cluj between symbolism and decadence, and even with the marks of expressionism. Many times his adherence to literary doctrines was erroneously or inconsistently analyzed, the critics not accepting the "new" poetry that Isac promoted. The poet's predilection for the people, for their pains is notable, poetry being a show in which the daily reality of Cluj takes a defining shape. Focusing on a new poetic formula, Emil Isac rediscovers the essence of poetry, the poet theorizing its aspects, realistically, following the tension of those times. Emil Isac takes as his characters the human figures from the tumult of his contemporary history, which he radiographs, he shows his contempt for arbitrary formulas and does not follow the fashion of the time, the poet heading for the camp of modernists and symbolists.

The subchapter *Supporters and detractors* is dedicated to how the work of the poet from Cluj was interpreted by the literary critics. It would be wrong to believe that all criticism must have a common opinion about the work of a writer. I let the voice of the time express its opinion, without interventions in favour or against the writer. Critics such as Ilarie Chendi, Eugen Lovinescu, Mihail Dragomirescu were deeply dissatisfied with the themes proposed by Isac and were totally against his work. Of course, the harsh, sometimes totally unfounded criticisms did not take long to appear. As expected, there were also praiseful appreciations, coming from another kind of critics such as Ovid Densusianu, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, Ţerban Cioculescu or Mircea Zaciu, who appreciated the literary work of Emil Isac.

The subchapter *The Poetic Universe* presents the modulations of the poetic imaginary with the whole flow of images of a closed, sick universe, in which the disappointment and the feeling of historical collapse predominate. Emil Isac's ideological position does not give moral support to the bourgeoisie or capitalist values. The poet manifests his position towards the oppressed, his lyric, full of striking contrasts, is sad and full of sympathy and understanding towards the people. The poet captures the pulse of life and hopes to change the fate of the afflicted. It is noteworthy that the poet does not criticize, curse or blame those who have fallen into the vices of life, instead he accuses the politicians, considered the main culprit for the poverty and decay of his fellows. Emil Isac remains one of the poets who has been involved over the centuries in the fundamental problems of the human and humanitarian, as long as his Transylvanian lyricism transposes into it the dignity of the human conscience, which he wants to be reborn and emancipated spiritually. He captures everything in metaphors that define the suffering air of Cluj, in the allegories that, in the end, define the whole of Transylvania. He denounces the fascist danger and foretells the disaster the country is heading

towards, denouncing the crimes of the imperialist war. A consistent defender of peace, around the Nazi invasion, he did not publish anything else until the liberation of the country.

Continuing the subchapter dedicated to *Poetry* with the sub-theme *Transylvania - a constant of the poetic imaginary*, I noticed the poetic contact with the lyrics of Rainer Maria Rilke, his poems gaining a note of authenticity in a serious interior space. We are witnessing strong conflicts, where the feeling of alienation predominates. The striking contrast reappears in a troubled history, where young men and women from Transylvanian villages fall victim to the industrialized city. Uncertainty becomes aggressive again, again we see the poet trapped in death, a place where he can no longer escape and from where he can no longer be saved by his fellows. It is a lyric dedicated to the poor, to those who suffer in silence. The image of war descends again into the poet's lyricism, this time creating a true atmosphere of hell, where death is at home, everywhere. This manifesto is a historical document of the bitter times in the land of the "seven cries". He does not ignore, again, the social and historical coordinates and he fights for national liberation and national reunification. Despite the voices that challenge the positivist attitude (and there are not a few of them), I started from the premise that the work and its writer must be understood and interpreted by the historical context. This aspect opens the work to deep interpretations, which lead, in the end, to the conclusion of the creation of the autobiography through the poetic work.

The subchapter *Poems in prose* presents a new stage in the creation of Emil Isac, with a substratum in the writings of Peter Altenberg. Considered a novelty of the time, the prose poem was, however, cultivated, up to Isac, by romantic poets. I presented the volumes of poems in prose: *Ardealule, Ardealule bătrân* - 1916 (volume full of revolt, which depicts the resistance fight of the Romanians in Transylvania), *Poems in prose* - 1923 (which depicts images from the life of the Romanian soldier in the Austro-Hungarian army), *A man's book* - 1925 (poem-articles with not only a literary but also a documentary value, real reflections of a tormented soul), *My notes* - 1925 (whose area expands the border of Transylvania and is heading towards a new Europe) and *Poems in prose* - 1936 (a volume which emphasizes the belief in man's value, a true page of an anthology). We drew the "diagram" of a perpetual analysis and self-analysis of the writer, who was profoundly influenced by live, intense and serious experiences.

Theater, a constant preoccupation of the poet, is a combination of documentary and psychological characteristics, strongly marked by archaic mentality and political conflicts of the time. The theatre is the most accurate way to bring text to life, and to support this idea, I capture the social and political events that animated Cluj during the first half of the twentieth century, revealing

the "photography" of a world full of outdated regulations and norms. He debuted in dramaturgy with the neo-romantic drama in an act *The Young Mother*, after I.L. Caragiale made a laudatory report, being the only play performed on the stage of the National Theater in Bucharest, on January 23, 1912, directed by Petre Gusti and on the music of Augustin Bena. In all these investigations I pursued the controversial destiny of the play, whose romanticized title is within the frame of the expressionist symbolist canons. The theme of the play is the spiritual struggle between the responsibilities towards the parents and the forbidden love because of the conceptions of the time, which forbade a rich girl to be married to a poor boy. Full of anxiety and tension, the play reaches high emotional levels, alternating between long lamentations and the alert rhythm of the action. The end, unpredictable, shocks by the gesture of the murder. With the next play, much more successful from a literary point of view, Emil Isac brings to light a world focused on the serious conflicts that the capitalist society was facing, the play is directed against the despotic politics that existed at that time. What interested me in this play was the theatre's relationship with a society that became a prisoner of a totalitarian system. The play was written during the Turda refuge, but unlocated, and it reflects the turmoil of the era related to the struggles of the workers, not only in the country but also outside its borders. Mister Milion shows the psychopathy of terror in the mad pursuit of fame and power. Selfish and insensitive to the sufferings of the starving crowds, touched for a moment by humane gestures, the play presents two dictators in the true sense of the word (Milion and Milly), who embody the power of money and the medieval mentality of the owner who claimed the right to life and death on employees. Strongly individualized characters, they act in appalling and shocking scenes, culminating in the defeat of the dictator who confronts his opponents on the barricades, wanting to "liquidate" them, pushing the theatre into expressionism. The writing of this play is based on the difficult period of the '40s and '45s, when the poet, a refugee in Turda, was overwhelmed by the utopia of a totalitarian regime, where the voice of the Fuhrer and his servants could be heard everywhere. In the analysis of this piece, we used the manuscripts from the archive that prove similarities between the piece and the poet's life. Other dramatic attempts are *Iancu* (a play that has been lost), *Anafrim* (which misses the beginning and the end, a comedy), *The Poet* or *The Woman* (whose beginning is missing and which, according to the poet, was to be played in Geneva), *Kepler*, *Columbus* or another one where Tyltyl and the Fairy were among the characters.

The subchapter dedicated to journalism places Emil Isac in the gallery of Transylvanian journalistic personalities who, over half a century, supported a particularly incisive journalistic activity, as demonstrated by the over 800 articles published in the press of the time. We started by

demonstrating his journalistic preoccupations since 1902 when he debuted with the article about Vasile Alecsandri in the Hungarian newspaper "Ellenzék" and until the last articles published in the newspaper "Făclia", in 1953.

The subchapter *Emil Isac - A protesting voice in the press of the time* presents the main trends regarding the national problems of the Romanians; the poet is quite free from the slogans of socialist realism to which he adhered when he was young. He got into the throes of political struggles, criticizing the evils of history and the Austro-Hungarian dualist government. As testimony there are numerous political articles published before the Union, which prove the journalist's concern for the national ideal, but also his insight in terms of political events which marked the twentieth century. Emil Isac anticipates the entire scaffolding of the surrender of Transylvania, he writes virulent articles in which he condemns the political class guilty of not getting involved in finding solutions to the problem of tortured prisoners in prisons, he is outraged by the poverty and misery of the Romanian people.

With the next subchapter, I showed the preoccupation of the poet for the reconstruction of the authentic images in the Transylvanian magazines. The poet, advanced in the middle of the struggles, not only social and political but also cultural ones, realizes extremely sustained journalism, in which he demonstrates the importance of culture, which he sees as an extremely important educational tool. His articles take on a polemical turn given by the desire to take Romanian literature out of the straps of anachronistic patterns. We highlighted the series of his numerous critical appreciations dedicated to Iosif Vulcan, Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Lucian Blaga, etc. I discovered the poet's disguised under different hypostases in which his cries of sadness impress with sincerity and truth, projecting shadows and lights, with perfect elegance.

The Correspondence series is the last chapter of this monograph dedicated to Emil Isac. Extremely vast and impressive not only by a large number of letters, about 2000, but also by the variety and cultural importance it contains, the correspondence remains an unedited testimony, witnessed only by the paper and the recipients. The large list of correspondence contains letters from historical, cultural and political, as well as literary personalities, over the years in the house of the Isac family visited by extremely important people, people who wrote history, writers and people of culture: I.L.Caragiale, George Coșbuc, Lucian Blaga, Vasile Goldiș, Petru Groza, Vaida Voievod, Perpessicius, Iosif Iser and others.

I noticed an aspect as important as it was pleasant, namely the high respect that Emil Isac enjoyed from the writers. In this investigative approach, the documentation had a major role, as I managed to accurately x-ray the personality traits of the man and writer that was Emil Isac, located in intellectual neighbourhoods of great strength at the time.

The analytical approach undertaken in this doctoral study aims, therefore, at a meticulous analysis, from a multidisciplinary perspective, of the existential path reflected in the perimeter of his literary work, correspondence or memoirs. In this monograph I proposed the approach of his literary texts in stages, pleading in favour of a critical-comparative study, but with permanent reference to history. What I noticed is that the poet had the preference to capture all the "levels" of reality, all of which are meant to indicate his existential path as a support and generator of the creative imaginary. As a man of the press, he is one of the most conclusive voices of the time, appreciated and esteemed during all this time by the reading public.

The monographic study represents a recovery of the work, but also an update of the marks of the symbolic identity of the writer Emil Isac, without claiming an exhaustive investigation. We studied the cultural context in which Emil Isac stood out, as well as numerous documents that reveal him to us as a not only cultural but also socio-political personality of the time.

An acid and uncompromising publicist, a tireless guardian of the national conscience, a guardian of the nation's faith, but without showing off nationalism, his articles are clear proof of what is called social-political resistance and struggle. With a unitary aspect, his work is marked by the complexity of historical changes: the Act of the Great Union of December 1, 1918, the period of Austro-Hungarian dualism, the first and second world wars, the unfortunate "moment" of the '40 - '45s. All the subjective motivations had, ultimately, an objective, strictly scientific support, specific to a doctoral thesis. We researched and subjected to a thorough analysis his entire literary creation using, as a priority, the method of literary criticism, the existing material already being supplemented by the manuscripts in the archive. Thus, we tried to make a "dialogue" with the work, recomposing, as in a puzzle, the image of the poet Emil Isac. The novelty of the research is, first of all, the treated subject, which highlights unpublished materials from the Isac family archive, the impressive correspondence of about 2000 dated letters, but also several hundred undated ones. A work deeply rooted in the biographical history, this is a real confessional diary, which allows the establishment of certain bridges between the work and the biography. The paper also aims to put the author on a higher shelf in Romanian literature, as well as his correct positioning in the diversified and polemical ensemble of the Romanian press from the interwar period. Literary analysis proves

Emil Isac to be an author who did not limit himself to lyrical or journalistic structures stuck in outdated rules, he had the strength and courage to approach topics with a social, political and existential touch, anchored in a broad realism and an extremely sharp critical sense. "Psychological" realism is given by the way he perceives human nature, putting his pen at the service of simple and pure souls. The finesse of his soul pushes his lyricism towards plausible Messianism. With a very well organized literary program, he evokes Transylvania, respectively Cluj, thus contributing to the increase of the Romanian cultural heritage.

We conclude by saying that Emil Isac is one of the writers who fixed the base of the pyramid of the value canon, contributing decisively to the demolition of grounded stereotypes. After all, the top of the canonical pyramid rests on the platform created by this series of writers-builders, who, each in their time and within their value code, assumed responsibility for the creative manifestation, with a role in consolidating the authentic Romanian cultural identity. He was loved both as a poet and as a journalist precisely for these moral qualities that he showed. Thus, we reconstructed an original portrait of a man of a culture characterized by erudition, reasoning and special ideological thinking. The writer's work stimulates re(reading) and re(interpretation). The language, considered by some critics careless or rude, acquires a local colour specific to the Cluj area. Emil Isac comes to us with a work that urges the preservation of our cultural and national identity, tolerance and progress. Besides, we believe that this monograph contributes to the understanding of Emil Isac's work in the general context of the time.

In some sequences of the paper, in addition to the indications strictly related to the bibliography, we used an annotation that includes information about various events, locations, happenings, so we allowed finding details difficult to access or hidden from the public. In the case of incomplete data, we proceeded to referring to the files from the museum archive (annexes). Sometimes, even in this case, there were situations when the page was not mentioned in newspapers or magazines, the reason being caused by the fact that the paper suffered, under the influence of the time, some distortions.

Synthesizing all these aspects and interpretive directions, the monograph that focuses on Emil Isac, the poet from Cluj, is an open work, far from having exhausted its resources. We hope that the current monographic study will succeed in shaping the overall image of the life and work of the writer Emil Isac to better contribute to its placement in current Romanian literature. The paper also aims to be the premise of other future studies and to open new cultural horizons.

SELECTIVE BIBLIOGRAPHY

A. LITERARY WORKS

IN VOLUMES

1. POETRY

a) Antume

1. *Poesii. Impresii și senzații moderne*, Cluj, 1908. Tipografia „Carmen” Petru P. Barițiu, 58 p.
2. *Poezii*, București, Editura „Adevărul” S. A., 1936, cu un portret de Jean Steriade, 80 p.
3. *Opere*, Ediție definitivă îngrijită de Miron R. Paraschivescu, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1946, p. 365.

b) Postume

1. *Poezii alese*, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Veronica Porumbacu, „Biblioteca pentru Toți”, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1954, 200 p.
2. *Poezii alese*, ediție îngrijită și prefață de Ion Brad, „Biblioteca școlarului”, București, Editura Tineretului, 1956, 102 p.
3. *Scrieri alese*, ediție îngrijită de Ion Brad. Prefață de Mircea Zaciu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960, 288 p.
4. *Versuri*, cuvânt înainte de Ion Brad, București, Editura Tineretului, 1964, 218 p.
5. *Poezii*, antologie și prefață de Mircea Tomuș. Text stabilit și note de Mircea Tomuș și Ieronim Precup, București, Editura Minerva, 1976, 440 p.
6. *110 Poezii*, antologie și prefață de Ion Oarcăsu, București, Editura „Dacia”, 1981, 192 p.
7. *Poezii*, antologie și prefață de Ion Oarcăsu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, coperta și ilustrațiile de Ioachim Nica, 1986, 186 p.
8. *O sută și una de poezii*, Antologie, tabel bio-bibliografic și selecția reperelor critice de Violeta Șipoș, cu un cuvânt înainte de Mircea Braga, București, Editura Academiei Române, 2019, 179 p.

2. POEMS IN PROSE

a) Antume

1. *Ardealule, Ardealule bătrân*, Arad, 1916, Biblioteca „Semănătorul”, nr. 12, Editura Librăriei Diecezane, 80 p.
2. *Poeme în proză* (1912 – 1923), Oradea Mare, 1923, Litho-Tipografia Românească, 63 p.

3. *Cartea unui om*, „Biblioteca Semănătorul”, Arad, 1925, Editura Librăriei Diecezane, Tiparul Tipografiei diecezane ort. rom. Arad.

4. *Notițele mele*, „Biblioteca Semănătorul”, Editura Librăriei Diecezane din Arad, 1925.

5. *Poeme*, București, 1936, Editura „Cartea românească”, 59 p.

b) **Postume**

1. *Proză. Teatru*, antologie de Mircea Tomuș și Mircea Popa. Prefață, tabel cronologic, text stabilit, note de Mircea Popa, București, Editura Minerva, 1986, 408 p.

3. THEATER

a) **Antum**

1. *Maica cea Tânără*, dramoletă neoromantică într-un act de Emil Isac cu o scrisoare de Caragiale, Ediția III, Editura „Societatea de mâine”, Tipografia „Editura de ziare” S.A., Cluj, 1931.

b) **Postum**

1. *Proză. Teatru*, antologie de Mircea Tomuș și Mircea Popa. Prefață, tabel cronologic, text stabilit, note de Mircea Popa, București, Editura Minerva, 1986, 408 p.

B. TRANSLATIONS (selective)

IN PERIODICALS:

1. *Evantaiul doamnei Windermere*, piesă de teatru, traducere din Oscar Wilde, în „Familia”, XLI, nr.-le 30-39, 17 iulie 1905, p. 354-355.

2. *Corbul*, în „Gazeta Transilvaniei”, LXVII, nr. 249, 11/24 noiembrie 1904, p. 2-3.

3. *Oscar Wilde. Portretul lui Dorian Grey*, nr. 20, p. 261.

4. *The prodigal son (Fiul risipitor)*, în „Familia”, 1904, p. 537.

5. *Privighetoarea și trandafirul*, în „Familia”, XLI, nr. 8, din 20 februarie/ 5 martie, 1905, p. 87-90.

6. *Artistul* de Oscar Wilde, trad. E.I., în „Familia”, nr. 1, 14 ianuarie 1906, 1906, , p. 8.

7. *Muncitorul* de Oscar Wilde, în „Familia”, nr. 1, 14 ianuarie 1906, 1906, , p. 8.

8. *Poetul*, d-lui Richard Dehmel, în „Familia”, XLII, nr. 7, 12/25 februarie 1906, p. 78.

9. *Poetul*, d-lui Richard Dehmel, în „Gazeta de duminecă”, III, nr. 11, 26 martie 1906, p. 2.

10. *Vifor (Pastel)*,-Francisc Dözsei-, în „Familia”, XLII, nr. 7, 12/25 februarie 1906, p. 78.

11. *Vifor (Pastel)*,-Francisc Dözsei-, în „Gazeta de duminecă”, III, nr. 11, 26 martie 1906, p. 2.

12. *Gummie. Cântec irlandez*, în „Adevărul literar și artistic”, seria III, anul IV, nr. 128, duminică, 6 mai 1923, p. 4.

13. *Femeia lui Naarip* de Edgar von der Leers (Olanda), în „Adevărul literar și artistic”, V, nr. 174, duminică, 6 aprilie 1924, p. 4.

C. POETRY APPEARED IN FOREIGN ANTHOLOGIES

1. *Öszi ének* = *Cântec de toamnă*, în traducerea lui Keresztfuri Sándor, în *Uj román költök antológiája*, Nagyvárad, Editura Franklin Könyvkiadó, 1922, p. 67-69.
2. *Sonorilo kaj kanono. Poemaro en prozo*, traduse de Tiberiu Moraru, Köln, Editura Heroldo de Esperanto, 1930.
3. *Mai román lira [Lirică românească contemporană]*. – Budapest, Editura Székesfőváros Irodalmi Intézel, 1947.
4. *Antologija rumynskoj poezii [Antologia poeziei românești]*. – Moscova, Editura Goslitizdat, 1958.
5. *Anthologhia rumanikis piiseos [Anthologie de poezie românească]* – Athina, Editura Ecdosis Kedros, 1961.
6. *Antologia della poesia romena [Antologia poeziei românești]* – Florența, Parenti Editore, 1961.
7. *Anthologhia rumanikos piiseos (Anthologie de poezie romanească)*, Athina, Ecdosis Kedros, în selecția și traducerea lui Iannis Ritsos, la Atena și în cea a lui Salvatore Quasimodo de la Firenze, în Italia, la Florența *Antologia della poesia romena (Antologia poeziei românești)*, Parenti Editore, traducere de Mario De Micheli și Dragoș Vrânceanu, 1961.
8. *Román költők antológiája [Antologia poetilor români]*. – Budapest, Editura Móra Ferenc Könyvkiadó, 1961.
9. *Le journal des poètes* – Bruxelles, 1964.
10. *[Rumynskaja lira. Lirică românească]*. – Erevan, Editura Ajpetrat, 1964.
11. *Antologia da poesia romena (Antologie de poezie românească)*, apărută în Brazilia, la Rio de Janeiro, Editôra Civilizaçao Brasileira S.A., și în limba flamandă apărută în Belgia, la Bruxelles *Werk uit Roemenië. Poëzie, (Antologie de poezie românească)*, Brussel, Den Haag, 1966.
12. *Antologia da poesia romena [Antologie de poezie românească]* – Rio de Janeiro: Editôra Civilizaçao Brasileira S.A., 1966.
13. Salamon, Ernő. *Mindmáig békétlenül [Neîmpăcat până azi]*. – Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1966.
14. Pablo Neruda, Antologia argentineană, *44 poetas rumanos (44 de poeți români)*, Buenos Aires, Editorial Losada S.A., 1967.

15. *Lirai világtájak [Meridianele liricii]*. – Budapest: Európa Könyvkiadó, 1967.
16. *Anthologie de la poésie roumaine [Antologia poeziei românești]* – Paris: Éditions du Seuil, 1968.
17. *Anthology of Contemporary Romanian Poetry*, a lui Peter Owen, apărută la Londra, în traducerea lui Roy Mac Gregor-Hastie, Dufour Editions, Chester Springs, Pa. Publication, 1969.
18. *Változott egekben [Cu cercuri strămutate]*. – Budapest: Európa Könyvkiadó, 1969.

D. CORRESPONDENCE

IN VOLUMES:

1. SPERANTIA, Eugeniu, *Amintiri din lumea literară*, Editura pentru literatură, 1967, p. 179.

IN PERIODICALS:

1. BACONSKY, Leon, *Mărturii epistolare: Densusianu – Isac*, în „Astra”, II, nr. 11-12, 1967, p. 9.
2. BODEA, Gh. I., *Mărturii inedite (Aristizza Romanescu-E.Isac)*, în „Steaua”, 1968, nr. 3, p. 122.
3. CULCER, Alexandru, *Emil Isac és Thorma János levelezése = [Corespondența lui Emil Isac cu Thorma János]*, în „Nyelv- és irodalom tudomány közlemények”, II, nr. 1-4, 1958, p. 228-230.
4. ISAC, Dan, *Corespondența Vasile Goldiș – Emil Isac (Din trecutul presei românești din Transilvania. 1911-1918)*, în „Steaua”, Cluj, XIX, nr. 6, 1968, p. 55-58.
5. NEGRILĂ, Iulian, *Emil Isac în corespondență*, în „Orizont”, nr. 25, 24 iunie 1988, p. 1.
6. VLAD, Ion, „.... dreptul la viață al unui curent literar... ”/ *Corespondență. A. T. Stamatiad, Emil Isac, Gala Galaction și Tudor Vianu către Ovid Densușianu.* , în „Manuscriptum”, VII, nr. 3, 1976, p. 129-135.
7. ZACIU, Mircea, *De amicitia (Corespondență Lucian Blaga – Emil Isac)*, în „Steaua”, XVIII, nr. 4, aprilie 1967, p. 72-80.
8. ZENIUS, *Corespondență din Cluj*, 18 decembrie 1902, în „Tribuna poporului”, nr. 229, VI, 10/23 decembrie 1902, p. 3.

E. CONFERENCES

1. *Emil Isac: Teatrul modern românesc*, Conferință ținută la Turda, în 21 noiembrie 1925, sub auspiciile Secțiunei artistice a „Astrei” ardelene, în „România nouă”, nr. 150 (373), 29 noiembrie 1926.

2. *Emil Isac: Teatrul modern românesc*, în „Societatea de mâine”, 21 noiembrie 1925 (Conferință ținută la Turda).

F. INTERVIEWS

1. SEVEREANU, Ionel Gh., *O con vorbire cu scriitorul Emil Isac*, (Mărturii despre piesa *Poetul*), în „Hyperion”, II, nr. 11-12, noiembrie/decembrie 1933, p. 283-284.
2. ȘIREAGU, Octavian, *Agonia poeziei? - Un ceas cu d. Emil Isac*-, în „Patria”, VI, nr. 296, 1934 (articol interviu).

G. TELEVISION, RADIO, SITE-Graphics

1. Arhiva TVR Cluj: Emil Isac – <http://cluj.tvr.ro/>
2. CUBLEŞAN, Constantin, *Poetul trăirilor maladive (Emil Isac)*, <https://tribuna-magazine.com/poetul-trairilor-maladive-emil-isac/>, accesat la data de 15 martie 2020.
3. Fonoteca de Aur a Studioului de Radio Cluj: poezia recitată de Emil Isac cu puțin timp înainte de stingerea sa din viață. Poezia se numește *De la sapă vin ...*.
4. Interviu acordat de Emil Isac ziarului „Kolozsvari Hirlap” la data de 3 decembrie 1918, în „Deștepți.ro-Cultură generală”, de la adresa <http://destepti.ro/ziua-de-1-decembrie-de-la-alba-iulia-1918-2, 5 septembrie 2013>.
5. www.bcucluj.ro, Colecții speciale, Fondul *Emil Isac*, Biobibliografie, Fondul de arhivă „Emil Isac”.
6. <http://www.edrc.ro/docs/docs/transilvania/Intregul-volum.pdf>

BIBLIOGRAPHY ABOUT THE AUTHOR

H. CRITICAL REFERENCES IN VOLUMES

1. ALBANI, Tiron, *Memorii: Din contribuția clasei muncitoare la desăvârșirea statului național român unitar 1 decembrie 1918*, cap. *Poporul se adună*, București, Editura Științifică, 1969.
2. *Antologia poeziei simboliste românești*, Ediție și prefață de Lidia Bote, Editura pentru Literatură, 1968, p. 279-285.
3. BACONSKY, A. E., *Emil Isac*, în „*Colocviu critic*”, ESPLA, 1957, p. 99-102.
4. BACONSKY, Leon, *Marginalii critice și istorico-literare*, București, Editura pentru Literatură, 1968, p. 296-313.

5. BARIȚIU, George, *Părți alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă*, vol. III, Sibiu, Tipografia W. Krafft, 1891.
6. BEKE György, *Fără interpret. Convorbiri cu 56 de scriitori despre relațiile literare româno-maghiare*, (Beke György dialoghează cu Kós Károly), în traducerea textelor de Adela-Rodica Sălăgianu, Veronica Bârlădeanu, Viorica Bindățiu, Aurora Eugenia Moga, Andrei Bondor, Paul Drumaru, coperta de Baász Imre, București, Editura Kriterion, 1972.
7. Biblioteca Centrală Universitară din București, coordonator: prof. dr. Ion Stoica, redactor responsabil: Anca Podgoreanu, *Literatura română, Ghid bibliografic*, Partea a III-a, *Scriitori români traducători*, București, 2003, p. 409.
8. Prof. dr. BOILĂ, Romul, *La aniversarea de 50 ani dela Procesul Memorandului*, Sibiu, Institutul de Arte Grafice „Dacia Traiană” S.A., 1945.
9. Pr. prof. univ. dr. BOTA, Ioan M., *Școala Ardeleană*, Editura Școala Ardeleană, 2019.
10. BOTE, Lidia, *Simbolismul românesc*, București, Editura pentru Literatură, 1966.
11. BRAD, Ion, *Emil Isac – Un tribun al ideilor noi*, Cluj, Editura Dacia, 1972.
12. BRAD, Ion, *Emil Isac, Uj eszmek szoszoloja*, Dacia, konyvkiado, Kolozsvar, 1975.
13. BRĂDĂȚEANU, Virgil, *Istoria literaturii dramatice românești și a artei spectacolului*, vol. II, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1966, p. 61-62.
14. BUCUR, Perțe Floarea, *Liviu Rebreanu și Emil Isac*, în *Caietele Rebreanu*, Alba Iulia, 2000, p. 9-15.
15. CARAGIALE, Ion Luca, *Opere*, VII, ediție îngrijită de Șerban Cioculescu, București, Editura Fundațiilor Regale, 1942, p. 277-279.
16. CARAGIALE, Ion Luca, *Studii și documente*, București, E.P.L., 1963, p. 222.
17. CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941, p. 623-624.
18. CĂLINESCU, George, *Simboliștii: Eugeniu Ștefănescu-Est, Al. T. Stamatiad, Emil Isac*. În: *Istoria literaturii române: compendiu. [Ediție îngrijită de Marcel Duță]*, București, „Garamond”, 1994, p. 267-269.
19. CĂLINESCU, George, *Simboliștii. Eugeniu Ștefănescu-Est, Al. Stamatiad, Emil Isac*. În: George Călinescu *Istoria literaturii române. Compendiu*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 1999, p. 294-296.
20. CHENDI, Ilarie, *Poetul Isac din Cluj*, în vol. *Schițe de critică literară*, București, Editura Cultura națională, 1924, p. 154-159.

21. CHENDI, Ilarie, *Pagini de critică*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1969, p. 523-528.
22. CIOPRAGA, Constantin, *Emil Isac în Literatura română între 1900 și 1918*, Iaşi, Edit. Junimea, 1970, p. 433-437.
23. *Clujeni ai secolului 20 – dicționar esențial*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2000, p. 159.
24. COSMA, Ghizela, Docolin Anca, Vescan Liana, *Muzeul din bibliotecă*, Cluj, Editura Casa Cărții de Știință, 2017.
25. CUBLEŞAN, Constantin, *Poetul trăirilor maladive (Emil Isac)* în vol. *Poeții „Stelei”* 70, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2019, p. 143-148.
26. Culegerea *Tezaur*, E.P.L., 1962, p. 222.
27. DAICOVICIU, Constantin, *Destrămarea monarhiei austro-ungare (1900 – 1918)*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964.
28. DAVIDESCU, N., *Poezia d-lui Emil Isac*, în *Aspecte și direcții literare*, vol. II, Bucureşti, Editura Cultura Națională, 1924, p. 130-138.
29. DĂNCUŞ, Gheorghe, *Muzeul memorial Emil Isac*, Cluj, Sfatul Popular al Regiunii Cluj, Extras din „Probleme de muzeografie”, 1958.
30. *Dicționar enciclopedic român*, Bucureşti, Editura Politică, 1962-1964.
31. *Dicționar enciclopedic român*, vol. II, Bucureşti, Editura Politică, 1964, p. 864.
32. *Dicționarul scriitorilor români* (coord. Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), vol. II, Bucureşti, Editura Fundației Culturale Române, 1998, p. 640-643.
33. *Dicționar enciclopedic*, vol. III, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1999, p. 260.
34. DAVIDESCU, Nicolae, *Poezia d-lui Emil Isac*, în *Aspecte și direcții literare*, Bucureşti, Editura Minerva, 1975, p. 251-255.
35. FELEA, Victor, *Emil Isac*, în *Dialoguri despre poezie*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1965, p. 45-49.
36. GAËTAN, Picon, *Scriitorul și umbra lui*, Bucureşti, Editura Univers, 1973, p. 15.
37. GEORGESCU, Titu, *Emil Isac*, în vol. *Purtători de flamuri revoluționare*, Bucureşti, Editura Științifică, 1971, p. 260-266.
38. GHERGARIU, Leontin, *Emil Isac – Începuturile activității literare*, în „Limbă și literatură”, vol. V, 1961, p. 281-292.
39. GHITULESCU, Mircea, *Istoria dramaturgiei române contemporane*, Bucureşti, Editura Albatros, 2000, p. 158-159.

40. GHIȚULESCU, Mircea, *O „strălucitoare promisiune”*: Emil Isac. Titlu monografic: *Istoria literaturii române – dramaturgia*, vol. 11, București, Editura Tracus Arte, 2008, p. 314-315.
41. GRIGURCU, Gheorghe, *De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiș*, București, Editura Minerva, 1989, p. 218-232.
42. GRIGURCU, Gheorghe, *Pseudoamintiri despre Emil Isac*, [Despre...], București, Editura „Minerva”, 1989, p. 227-231.
43. GRIGURCU, Gheorghe, *Un apostol al noului: Emil Isac*, [Despre...], București, Editura „Minerva”, 1989, p. 218-226.
44. ILIESCU, Adriana, *Poezia elementelor. Emil Isac – Ceața, ceața, Cântec*, în *Poezia simbolistă românească*, București, Editura „Minerva”, 1985, p. 250-251.
45. IORGA, Nicolae, *Istoria literaturii românești contemporane*, vol. II, București, Editura Adevărul, 1934, p. 284.
46. IORGA, Nicolae, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria*, Ediție îngrijită de Georgeta Penelea, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.
47. IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei (coordonator), *Marea Unire de la Alba Iulia 1 Decembrie 1918*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2018, p. 156.
48. LAȘCU, Vasile (Lașcov, Vasili) *Antologia poeziei românești*, cu o prefață de Ștefan Ciobanu, apărută la Tipografia Eparhială, Editura „Cartea Românească”, Chișinău, 1928.
49. LOVINESCU, Eugen, *Critice*, vol. V, ed. I, 1921, p. 96.
50. LOVINESCU, Eugen, *Critice*, ed. def., București, Ancora, 1927, vol. III, p. 151-154.
51. LOVINESCU, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, *Evoluția poeziei lirice*, București, Ancora, 1927, p. 374-377.
52. LOVINESCU, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, Edit. Socec, București, 1937, p. 158-159.
53. LOVINESCU, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. I, București, Editura Minerva, 1973, p. 626.
54. LOVINESCU, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. II, București, Editura Minerva, 1981, p. 269-278.
55. MARTIAN, Ironim, *George Coșbuc și Emil Isac*, în *File risipite*, Cluj, Editura Napoca Star, 2001, p. 91-98.
56. MARTIAN, Ironim, *Emil Isac (1886-1954)*, în *File risipite*, Cluj, Editura Napoca Star, 2001, p. 189-201.

57. MASSOFF, Ioan, *Teatrul românesc*, Privire istorică, vol. II (1860-1880), Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966, p. 563.
58. Prof. MEZEA, Corneliu, *Dr. Vasile Lucaciu „Leul de la Șișești” 1852-1922. Viața și faptele lui*, Satu Mare, Editura Presa Liberă, 1936.
59. MICU, Dumitru, *Istoria literaturii române*, vol. 1, Editura Didactică și Pedagogică, 1964, p. 219-220.
60. MICU, Dumitru, *Literatura română la începutul secolului XX*, E.P.L., 1964, p. 279-281.
61. MICU, Dumitru, *Introducere la vol. Poeți de la „Vieată Nouă”*, E.P.L., Bucureşti, 1968, p. XV-XVII.
62. MICU, Dumitru, *Început de secol 1900-1916: Curențe și scriitori*, Bucureşti, Edit. Minerva, 1970, p. 470-473.
63. MICU, Dumitru, *Lecturi și păreri*, Cluj-Napoca, Dacia, 1978, p. 95-100.
64. Dr. MICU, Emil, *Memorandul*, Extras din Analele Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale „Regele Mihai I” din Cluj-Brașov, vol. II, 1940-1943, Brașov, Tipografia „Astra”, 1944.
65. MILLIAN, Claudia, *Despre Ion Minulescu*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1968, p. 93.
66. MURĂŞANU, Teodor, *Lumină și negură, Zilele eliberării Transilvaniei de nord (file de jurnal – 1944)*. Ediție îngrijită, studiu introductiv, capitole complementare, note: Gheorghe I. Bodea. Postfață: Camil Mureșanu, Editura Napoca Star, 2009.
67. NETEA, Vasile, *Lupta românilor din Transilvania pentru libertatea națională (1848-1881)*, Bucureşti, Editura Științifică, 1974.
68. NETEA, Vasile, *Istoria Memorandului românilor din Transilvania și Banat*, Ediție îngrijită de Valentin Borda, Bucureşti, Editura Europa Nova, 1993.
69. NIETZSCHE, Friedrich, *Despre genealogia moralei*, în *Dincolo de bine și de rău*. Traducere din limba germană de Horia Stanca și Janina Ianosi, cu o postfață de Ion Ianoși, Cluj, Edit. Echinox, 1993.
70. OARCĂSU, Ion, *Emil Isac, poetul*, în vol. *Emil Isac. Poezii*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1986, p. 5-7, semnat la 5 iulie 1983.
71. ORIAN, Georgeta și Boancă, Virgil-Ioan, *Marea Unire reflectată în paginile periodicelor „Unirea” (Blaj) și „Alba-Iulia” din județul Alba*, în vol. *Presa Marii Uniri*, coordonator Marius-Ioan Grec, Arad, Vasile Goldiș University Press, 2018, p. 432-442.
72. ORNEA, Zigu, *Interpretări*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1988, p. 331-336.

73. PACHIA – TATOMIRESCU, Ion, *Emil Isac - „rezistența admisă” a formulei lirice*, în *Generația resurrecției poetice (1965-1970)*, Timișoara, Editura Augusta, 2005, p. 96-97.
74. PARASCHIVESCU, Miron Radu, în *Cuvântul editorului* la vol. *Emil Isac – Opere*, în *Scriitori români contemporani*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1946.
75. PASCU, Ștefan, *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Cluj, 1968, p. 145-210.
76. PASCU, Ștefan, *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, încununare a tendințelor și a luptelor de unitate a poporului român*, Cluj, Univ. Babeș-Bolyai, 1968.
77. PASCU, Ștefan, *Pietre de temelie din trecut pentru vremurile de astăzi*, editată de Comitetul pentru Cultură și Artă, Cluj, 1967.
78. PĂTRĂUȚĂ, Teodor, *Contribuții ale unor intelectuali români la difuzarea prin presa vremii a ideii Marii Uniri*, în vol. *Presă Marii Uniri*, coordonator Marius-Ioan Grec, Arad, Vasile Goldiș University Press, 2018, p. 354.
79. PERPESSICIUS, *Emil Isac: Cartea unui om*, (Biblioteca „Semănătorul”, Editura „Diecezană”, Arad), în *Mențiuni critice*, seria I, Edit. Literară a Casei Școalelor, București, 1928, p. 138-139.
80. PETRESCU, Cezar, *Cartea Unirii 1918 – 1928* (conține Emil Isac *În drum spre Alba Iulia*), București, Editura „Luceafărul”, Soc. Anon. Rom., 1929, p. 81-84.
81. PIRU, Al., *Varia*, vol. II, București, Editura Eminescu, 1973, p. 218-221.
82. *Poezia nouă în R.P.R.*, ed. a II-a, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1953, p. 287-290.
83. POLVEREJAN, Șerban și CORDOȘ, Nicolae, *Mișcarea memorandistă în documente (1885-1897)*, cu un Cuvânt înainte de prof. Ștefan Pascu, Cluj, Editura Dacia, 1973.
84. POMPILIU, Teodor, Liviu Maior, Nicolae Bocșan, Șerban Polverejan, Doru Radosav și Toader Nicoară, *Memorandul 1892-1894. Ideologie și acțiune politică românească*, Ediția a II-a, Cuvânt înainte de Ion Rațiu, București, Editura „Progresul Românesc”, 1994.
85. POP, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. III, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998-2003, p. 389-391.
86. POP, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești*, ediție definitivă, vol. III, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2007, p. 820-821.
87. POP, Ioan-Aurel, *România. Eseuri despre Unire*, Editura Școala Ardeleană, 2019.
88. POPA, Mircea, *Ilarie Chendi*, București, Editura Minerva, 1973.
89. POPA, Mircea, *Estuar*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995, p. 78-85.

90. POPA, Mircea, *O colaborare necunoscută a lui Emil Isac*, în *Inserții. Contribuții și precizări documentare*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2003, p. 94-95.
91. POPA, Mircea, TAŞCU, Valentin, *Istoria presei românești din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Tritonic, 2003.
92. POPA, Mircea (coordonator), Constantin Cubleşan, Ileana Ghemeş, Rodica Pioariu, Diana Câmpan, Georgeta Orian, Lucian Bâgiu, Gabriela Chiciudean, Iuliana Wainberg, Carmina Tămăzlăcaru, Ovidiu Ivancu, *Presă românească și ideea națională. Antologie de articole politice și poezii patriotice, cronologie și dosar critic. Studiu introductiv și notă asupra ediției de Mircea Popa*, Alba Iulia, Editura Aeternitas, 2006, p. 35.
93. POPA, Mircea, *Incursiuni în presă românească*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2009.
94. POPA, Mircea, *Panoramic jurnalistic. Presă de ieri și de azi*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2011.
95. POPA, Mircea, „*Clujul*” – o publicație a Marii Uniri, cap. *Presă Marii Uniri*, în vol. *Presă Marii Uniri*, coordonator Marius-Ioan Grec, Arad, Vasile Goldiș University Press, 2018, p. 216;
96. POPESCU-PUȚURI, Ion, DEAC, Augustin, *Unirea Transilvaniei cu România 1 Decembrie 1918*, București, Editura Politică, 1970.
97. PORTEANU, Al., *Desrămarea Monarhiei Austro-Ungare*, București, Editura Academiei R.P.R., 1964.
98. PRECUP, Eronim, *Opera lui Emil Isac: studiu critic*, 1974, Teză de doctorat condusă de prof. dr. doc. Iosif Pervain.
99. PREDESCU, Lucian, *Enciclopedia României: Cugetarea: Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, București, Saeculum I. O., Vestala, 1999, p. 445.
100. *Procesul Memorandului românilor din Transilvania. Acte și date*, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Buletinului Justiției din Cluj, 1933.
101. *Procesul Memorandului românilor din Transilvania. Acte și date*, vol. II, Cluj-Napoca, Editura Buletinului Justiției din Cluj, 1934.
102. PUȘCAŞ, Vasile, SAVA, Ionel N., *Trianon, Trianon! Un secol de mitologie politică revizionistă*, Editura Școala Ardeleană, 2020.
103. RAD, Ilie, *Con vorbiri cu Ion Brad*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2013, p. 40.
104. RĂU, Aurel, *Elogii*, București, Editura pentru Literatură, 1968, p. 196-207.
105. ROTARU, Ion, *Clujeanul Emil Isac*, în *O istorie a literaturii române*, vol. III, *De la Junimea până la primul război mondial*, Galați, Editura Porto-Franco, 1996, p. 458-459.

106. RUSU, Dorina N., *Membrii Academiei Române, 1866-1999*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1999.
107. RUSU, Dorina N., *Membrii Academiei Române: dicționar, 1866-2003*, Bucureşti, Editura Enciclopedică / Editura Academiei Române, 2003, p. 416.
108. SASU, Aurel și Vartic, Mariana, *Dramaturgia românească în interviuri: O istorie autobiografică*, vol. III, Bucureşti, Editura Minerva, 1995, p. 45-51.
109. SASU, Aurel, *Dicționar biografic al literaturii române*, vol. I, Pitești, Editura Paralela 45, 2006, p. 790.
110. SCARLAT, M., *Istoria poeziei românești*, vol. II, Bucureşti, Editura Minerva, 1984, p. 272-273.
111. SIMION, Eugen, *Dicționarul general al literaturii române*, vol. III, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005, p. 673-675.
112. SPERANTIA, Eugeniu, *Corespondență: Densusianu – Isac*, în *Amintiri din lumea literară*, Editura pentru Literatură, 1967, p. 179-187.
113. ȘERBAN, Cioculescu, *Itinerar critic*, vol. IV, Bucureşti, Editura Eminescu, 1984, p. 263-268.
114. ȘIPOŞ, Violeta, *Aspecte ale teatrului lui Emil Isac*, în *Literature, Discourse and Multicultural Dialogue*, vol. nr. 5, Editura „Arhipelag” XXI Press, 2017, p. 759-765.
115. ȘIPOŞ, Violeta, *Dr. Aurel Isac - un apărător al cauzei românilor din Transilvania*, în *Annales Universitatis Apulensis, Series Philologica*, no. 19, issue 3/2018, p. 151-161.
116. ȘIPOŞ, Violeta, *Emil Isac – înnoitor al literaturii încă de la debut*, în *Communication, Context and Interdisciplinarity*, vol. 5, Editura „Arhipelag” XXI Press, 2018, p. 441-451.
117. ȘIPOŞ, Violeta, *Aspecte ale poemelor în proză ale lui Emil Isac*, în *Journal of Romanian Literary Studies*, Editura „Arhipelag” XXI Press, nr.16/2019, p. 1158-1165.
118. ȘIPOŞ, Violeta, *Publicistica politică și socială a lui Emil Isac*, în *Annales Universitatis Apulensis, Series Philologica*, nr. 20, 2019, p. 137-146.
119. TANCO, Teodor, *Dicționar literar 1639-1997 al Jud. Bistrița-Năsăud*, Cluj-Napoca, Editura Virtus Romana Rediviva, 1998, p. 188-190.
120. TAȘCU, Valentin, *Emil Isac – capriciile unui dublu destin*, în *Studii literare*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2002, p. 14-19.
121. TOMAȘEVSKI, B., *Teoria literaturii. Poetica*, Bucureşti, Editura Univers, 1973, p. 307.

122. TRIVALE, Ion, *Pentru doi panegiriști ai simbolismului românesc*. Omăt, Gabriela: *Modernismul literar în date (1880-2000) și texte (1880-1949)*, București, vol. 11, Edit. Institutul Cultural Român, 2008, vol. 2, p. 252-254.
123. TULBURE, Victor; Stoian, Niculae, *Antologia Cântare României*, București, Editura militară, 1965, p. 13.
124. ȚURLEA, Petre, *Catolicismul și revizionismul maghiar*, Editura Semne, 2010.
125. VALERIAN, I., *Cu scriitorii prin veac*, București, Editura pentru Literatură, 1967, p. 102-107.
126. Acad. VIANU, Tudor, *Bibliografia literaturii române 1948-1960*, București, Editura Academiei R.P.R., 1965, p. 547-549.
127. ZACIU, Mircea, Papahagi, Marian, Sasu, Aurel, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, București, Albatros, 2000, p. 413-416.
128. ZACIU, Mircea, *Prefață la volumul Emil Isac Scrieri alese*, ESPLA, 1960.
129. ZACIU, Mircea, *Glose*, Cluj, Edit. Dacia, 1970, p. 94-95.
130. ZACIU, Mircea, *Colaje*, Cluj, Editura Dacia, 1972, p. 166-168.
131. ZACIU, Mircea, *Bivuac*, Cluj, Dacia, 1974, p. 164-169.
132. ZACIU, Mircea, *Emil Isac*, în vol. *Masca geniului*, București, Editura pentru Literatură, 1967, p. 297-335.
133. ZBÂRCEA, Gheorghe, *Discuțiile de la cafenea se prelungneau până noaptea târziu*, Târgoviște, Edit. „Bibliotheca”, 2012, în rev./monogr. *Cafeneaua literară și boemă din România de la începuturi și până în prezent*, p. 133-142.

I. CRITICAL REFERENCES IN PERIODICALS

1. *Ady Endre leveleiből* = [Din scrisorile lui Ady Endre], în „Csillag” IX, nr. 10, 1955, p. 2093-2103.
2. ANDERCO, C. S., *De vorbă cu Emil Isac*, în „Națiunea Română”, 6 septembrie 1936.
3. ANDRIȚOIU, Al., *Cu fața spre Emil Isac*, în „România literară”, VII, nr. 12, 21 martie 1974, p. 4.
4. ANGHEL, Dimitrie, *Prinosul unui iconoclast*, în „Rampa”, I, nr. 2, 17 octombrie 1911, p. 1.
5. [Anunț privind drama „Maica cea Tânără” de Emil Isac], în „Noua Revistă Română pentru politică, literatură, știință și artă”, 1912.
6. ANTONESCU, Nae, *Moment editorial Emil Isac*. În „Cronica”, XI, nr. 28, 9 iulie 1976, p. 2.

7. APREOTESEI, Cezar, *Emil Isac – Emil Rebreanu*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 5.
8. ARUNCUTEANU, Petre, *Săptămâna culturii românești de la Budapesta: De vorbă cu poetul Emil Isac*, în „Tribuna nouă”, 10 mai 1947.
9. Articol despre Muzeul Memorial „Emil Isac”, în „Scânteia Tineretului”, martie 1963.
10. Articol semnat A. Cn., „Modernism pe toate liniile”: *Iarăș grăiește apostolul Isac*, în „Românul”, Arad, III, 6 aprilie 1913.
11. *Autorul piesei „Maica cea Tânără” și literatura română: [interviu]*, în „Rampa. Teatru, muzică, literatură, artă”, nr. 93, 1912.
12. AVRAMESCU, Tiberiu, *Emil Isac: Scrieri alese*, în „Gazeta literară”, VII, nr. 34, 1960, p. 2.
13. B. A., *Ady – Isacnál*. În „A Hét”, IX, nr. 25, 23 iunie 1978, p. 4.
14. BACONSKY, Leon, *Emil Isac în critica vremii*, în „Steaua”, XV, 3 martie 1964, nr. 3, p. 82-90.
15. BACONSKY, Leon, *Mărturii epistolare, Densușianu-Isac*, în „Astra”, II, nr. 11-12, 1967, p. 9.
16. BACONSKY, Leon, *Ov. Densușianu – Emil Isac*, în „Astra”, II, nr. 11, 1967.
17. BACONSKY, Leon, *Ov. Densușianu – Emil Isac (III.) Scrisori inedite*, „Astra”, III, nr. 1, 1968, p. 7.
18. BAJOR Andor, *Emil Isac kézfogásai*, „Utunk”, XXXIV, nr. 14, 6 aprilie 1979, p. 1.
19. BAJOR Sándor, *Străngerile de mâna ale lui Emil Isac*, în „Almanah Tribuna”, 1981, p. 237-238.
20. BARNA, A., *Chestiunea teatrului de vest: De vorbă cu d-l Emil Isac, inspector general al Artelor din Transilvania și Banat*, „Gazeta de Vest”, nr. 27, 14 august 1929.
21. BALTENI, C.P., *La taifas cu Emil Isac*, în „Naționalul nou”, 13 septembrie 1935.
22. BĂLAN, Ion Dodu, *Portretul unui poet patriot, militant*, în „Era socialistă”, II, nr. 5, martie 1973, p. 57.
23. BĂLAN, Ion Dodu, *Schimbătoarea soartă a poetului*, în „Bul. Soc. Șt. Filol.”, 1986, p. 60-63.
24. BĂLAN, Ion Dodu, *Schimbătoarea soartă a poetului*, în „România literară”, XIX, nr. 21, 22 mai 1986, p. 13.

25. Bb., Vitrina cu cărți / *110 poezii de Emil Isac*, în „Cronica”, XVI, nr. 34, 21 august 1981, p. 7.
26. BEKE György, *Emil Isac – 110 poezii. Culegere de Ion Oarcăsu*, în „Utunk”, XXXVI, nr. 34, 21 august 1981, p. 8.
27. BENIUC, Mihai, *Emil Isac*, în „Scânteia”, XXIV, 27 martie 1954, p. 3.
28. BODEA, Gheorghe I., *Emil Isac és Bresztovszky Ede kiadatlan levelezése*, în „Utunk”, XXXIII, nr. 47, 24 noiembrie 1978, p. 1, 4.
29. BRAD, Ion, *Cinstirea poetului*, în „Făclia”, X, 14 februarie 1954, p. 2.
30. BRAD, Ion, *Un an de la moartea lui Emil Isac*, în „Gazeta literară”, II, nr. 12, 1955, p. 1-5.
31. BRAD, Ion, *Un an de la moartea lui Emil Isac*, în „Gazeta literară”, II, nr. 12, 1964.
32. BRAD, Ion, „*N-am rude la Academie, n-am moșii în Dobrogea...*”, în „Tribuna”, XVII, nr. 39, 28 septembrie 1972, p. 3.
33. BRAD, Ion, *Argumentum (I – X) Emil Isac*, în „Tribuna”, XVII, nr. 14, 6 aprilie 1972, p. 4; nr. 15, 13 aprilie 1972, p. 7; nr. 16, 20 aprilie 1972, p. 5; nr. 17, 27 aprilie 1972, p. 4; nr. 18, 4 mai 1972, p. 4; nr. 20, 18 mai 1972, p. 14; nr. 21, 25 mai 1972, p. 3; nr. 22, 1 iunie 1972, p. 2; nr. 23, 8 iunie 1972, p. 5; nr. 25, 22 iunie 1972, p. 14.
34. BRAD, Ion, „*Micul proletar*”. *Emil Isac*, în „Tribuna”, XVII, nr. 26, 29 iunie 1972, p. 14.
35. BRAD, Ion, *Emil Isac, polemistul*, în „Tribuna”, XVII , nr. 27, 6 iulie 1972, p. 2.
36. BRAD, Ion, *Emil Isac, luptătorul*, în „Tribuna”, XVII, nr. 28, 13 iulie 1972, p. 14.
37. BRAD, Ion, *Preocupări teatrale*, *Emil Isac*, în „Tribuna”, XVII, nr. 30, 27 iulie 1972, p. 2.
38. BRAD, Ion, *Prietenia lui Caragiale*. *Emil Isac*, în „Tribuna”, XVII, nr. 32, 10 august 1972, p. 2.
39. BRAD, Ion, *În jurul piesei „Maica cea Tânără”*. *Emil Isac*, în „Tribuna”, XVII,, nr. 37, 14 septembrie 1972, p. 14.
40. BRAD, Ion, *Emil Isac, pamfletarul*, în „Tribuna”, XVII, nr. 43, 26 octombrie 1972, p. 4.
41. BRAD, Ion, *Modernism pe toate liniile*, în „Tribuna”, XVII, nr. 47, 21 noiembrie 1972, p. 14.
42. BRAD, Ion, *Homo militans*, în „România literară”, XIX, nr. 21, 22 mai 1986, p. 12.
43. BRAD, Ion, *Mesajul încrederei în destinul luminos al poporului*, în „Scânteia”, LV, nr. 13611, 28 mai 1986, p. 4.
44. BRAD, Ion, *Emil Isac – 125: [aniversare]*, în „Acasă”, IV, nr. 1, 21 ianuarie-iunie, 2011, p. 46-49.

45. BREZU, Constandina., *10 ani de la moartea lui Emil Isac – O scrisoare inedită*, în „Gazeta literară”, XI, nr. 13, 1964, p. 2.
46. BRUDAŞCU, Dan, *Dialog epistolar*, în „Literatorul”, IV, nr. 17-19, 1994, p. 11.
47. BUCUR-PERTE, Floarea, *Liviu Rebreanu și Emil Isac*, în „Caietele Rebreanu”, Altip, 2000, p. 9-15.
48. BUGNARIU, Teofil., [Cronică la vol. „Poezii”], în „Adevărul”, LI, nr. 16342, 8 ianuarie 1937.
49. BUGNARIU, Teofil, [Cronică la vol. „Poezii”], în „Dimineața”, nr. din 25 octombrie 1937.
50. BUGNARIU, Teofil, [Cronică la vol. „Poezii”], în „Patria”, XVIII, nr. 285, 23 decembrie 1937.
51. BUZAȘI, Ion, *Publicistul militant*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 3.
52. CRĂCIUN, Victor, *Mărturia marilor conștiințe scriitoricești*, în „Contemporanul”, nr. 22, 30 mai 1986, p. 7.
53. CĂLIAN, Ilie, *În curând se va redeschide Muzeul Emil Isac*, în „Făclia”, 29 decembrie 1970.
54. *Cărți noi de Emil Isac*, în „Patria”, nr. 283, 20 decembrie 1936. Articol nesemnat.
55. CÂRLUGEÀ, Z., *Insurgența modernismului*, în „Luceafărul”, XXVIII, nr. 20, 17 mai 1986, p. 5.
56. *Ce ne spune dl. Emil Isac*, în „Voința”, 24 septembrie 1920. Articol nesemnat.
57. CHENDI, Ilarie, *Jertfirea lui Isac*, în „Țara noastră”, III, 1909, nr. 6, 8/21 februarie, p. 41-42.
58. CHENDI, Ilarie, în *Viața literară – Un <<vreia curent>> modernist. – Propaganda artificială – Răspuns la adresa: Bartha Miklós – utcza, Kolozsvár*, în „Tribuna”, XIV, nr. 156, 25 iulie/7 august 1910, p. 1-2.
59. CHIRILĂ, George, *Emil Isac, un rapsod militant*, în „Contemporanul”, nr. 21, 23 mai 1986, p. 13.
60. C.I.C., *Situația teatrelor minoritare din Ardeal: Chestinea artiștilor rămași fără angajament la teatrele minoritare*, în „Dimineața”, 1925.
61. CIOCULESCU, Șerban, *Elogii lui Emil Isac*, „România literară”, VI, nr. 7, 15 februarie 1973, p. 7.
62. CIOCULESCU, Șerban, „*Poezii* de Emil Isac. În „România literară”, IX, nr. 17, 22 aprilie 1976, p. 8.

63. CIOPRAGA, Constantin, *Modernism transilvănean: Emil Isac*, în „Cronica”, V, nr. 19, 1970, p. 8.
64. CONSTANTINESCU, Miron, *Date noi cu privire la unirea Transilvaniei cu România*, în „Viața românească”, nr. 12, 1966.
65. CONSTANTINESCU, Ovidiu, *Mic slalom teatral. Emil Isac – Maica cea Tânără; Teatrul dramatic din Galați*, în „Viața românească”, XXXII, nr. 11, noiembrie 1979, p. 86-88.
66. CORNEA, Paul, *Emil Isac: „Opere”*, în „Revista literară”, III, nr. 11, 27 aprilie 1947, p. 6.
67. CROHMĂLNICEANU, Ovid S., „Opere” de Emil Isac (ediție definitivă), în „Contemporanul”, II, nr. 33, 9 mai 1947, p. 4.
68. CROHMĂLNICEANU, Ovid. S, „Corb alb”: *Emil Isac, un reprezentant al decadentei în literatura română din Ardeal la începutul secolului*, în „Revista de Istorie și Teorie Literară”, XLIV, nr. 1-4, 1996, p. 191-198.
69. *Cronica spectacolelor „Amor și viclenie” de Iacob Negrucci și „Maica cea Tânără” de Emil Isac*, în „Minerva”, 1912, [semnat Stal X].
70. C. S., *La moartea lui Emil Isac*, în „Almanahul literar”, 1954.
71. CUBLEŞAN, Constantin, *Două decenii de la moartea poetului Emil Isac*, în „Făclia”, XXX, nr. 8509, 24 martie 1974, p. 3.
72. CUBLEŞAN, Constantin, *Teatrul lui Emil Isac*, în „Tribuna”, XXIII, nr. 13, 29 martie 1979, p. 5.
73. CUBLEŞAN, Constantin, *Un portretist*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 3.
74. CUCU, D. I., *Săptămâna literară. Propaganda prin cultură, -Poetii de azi – și caracterizările sumare ale d-lui G. Bogdan Duică. Lirica populară ardelenescă în colecția de versuri populare a d-lui Sebastian Bornemisa*, în „Țara noastră”, VII, nr. 44, 31 octombrie/2 noiembrie 1926, p. 1292.
75. CULCER, Alexandru, *Emil Isac és Thorma János levelezése = [Corespondența lui Emil Isac cu Thorma János]*, în „Nyelv-és irodalom tudomány közlemények”, II, nr. 1-4, 1958, p. 228-230.
76. *Cultura internațională*, în „România”, 29 martie 1920. Articol nesemnat.
77. CURPĂN, Gh., *Anul literar în Ardeal*, în „Tribuna poporului”, XIII, nr. 1, 1/14 ianuarie, 1909, p. 3
78. CURPĂN, Gh., *Iertăciune literară. Emil Isac*, în „Lupta”, nr. 21, 3/16 febr. 1909, p. 2-3.
79. CURTICEANU, Mircea, *Centenarul nașterii lui I. A. Bassarabescu*, în „Tribuna”, XIV, nr. 52, 1970.

80. DAMASCHIN, V., [Comentarii critice ale poeziei lui Emil Isac], în „Viața literară”, XI, nr. 10, 15/28 februarie 1937.
81. DAN, Ilie, *Expoziția „Emil Isac”*, în „Iașul literar”, XV, nr. 2, 1964, p. 105.
82. DAN, Sever, *Impresii și senzații moderne de Emil Isac – Volumul unui homo novus*, în „Lupta. Organ politic național”, II, nr. 242, 27 noiembrie/10 decembrie 1908.
83. DAN, Sever, *Scrisoare de la un prieten. Lui Emil Isac*, în „Lupta” nr. 17, p. 2.
84. DAVID, Gyula, „Új dojnát énekeltem...”, *Ion Brad – Emil Isac, új eszmék szószolója, „Utunk”*, XXXI, nr. 20, 14 mai 1976, p. 5.
85. DAVIDESCU, Nicolae, *Poezia d-lui Emil Isac*, în *Cronica literară, Fapte și comentarii*, în „Flacăra”, VIII, nr. 46, 17 septembrie 1922, p. 736-737.
86. DĂNCUȘ, Gheorghe, *Emil Isac (Comemorări)*, în „Făclia”, XV, 26 martie 1959, p. 3.
87. D[eák] T[amás], Az *Emil Isac muzeumban*, în „Új Élet”, nr. 11, 1961, p. 17.
88. [Decorarea poețiilor *Emil Isac și Marcel Breslașu*], în „Contemporanul”, 5 februarie 1954.
89. *De la serata universitarilor din Cluj*, în „Tribuna”, 11 octombrie 1911.
90. *Dela Teatru: [Cronică a spectacolelor „Maica cea Tânără” de Emil Isac și „Amor și viclenie” de Iacob Negrucci]*, în „Dimineața”, 25 ianuarie 1912. Articolul este semnat *Dela galerie*.
91. DEMETRESCU, Romulus, *Emil Isac: Poezii*, în „Pagini literare”, IV, nr. 5, mai 1937, p. 259-261.
92. *D. Emil Isac despre piesa d-sale „Poetul”*, LXXIX, nr. 25, 4/17 februarie 1916, p. 1-2.
93. DENSUSIANU, Ovid, *Poeme în proză*, în „Viața nouă”, XIX, nr. 7-8, 1923, p. 110.
94. *De prin țară: [cronică literară]*, în „Idee Europeană”, nr. 129, 7/14 octombrie 1923. Articol nesemnat.
95. DIACONESCU, Romulus, *Un spectacol de sezon și o antologie în desfășurare. [Emil Isac – Maica cea Tânără]*, în „Ramuri”, XVII, nr. 7, 15 iulie 1980, p. 12.
96. DIANU, Romulus, [Comentariu critic la vol. lui Emil Isac, „Cartea unui om”], în „Rampa”, VIII, nr. 2272, 27 mai 1925, p. 1.
97. DIMOFTACHE, Fl., *Ion Brad: „Emil Isac un tribun al ideilor noi”*, în „Ateneu”, X, nr. 7, iulie 1973, p. 6.
98. *Din Cetatea Turzii: Ne vorbește Emil Isac*, în „Timpul”, nr. 1954, 1942. Articol nesemnat.
99. *D-l. Emil Isac despre piesa d-sale „Poetul”*, în „Lupta”, III, nr. 773, 11 iulie 1924, p. 2.
100. D., M., *Emil Isac – Poezii, „Contemporanul”*, nr. 41, 8 octombrie 1976, p. 10.
101. *Documente de artă plastică în muzeul memorial „Emil Isac”*, în „Făclia”, 27 martie 1963.

102. DRAGNEA, Radu S., *Maica cea Tânără de Emil Isac*, în *Cronica teatrală*, „Tribuna”, XVI, nr. 23, 28 ianuarie/10 februarie 1912, p. 2-3.
103. DRAGOMIRESCU, Mihail, *Poezii. Impresii și senzații moderne*, în „Con vorbiri critice”, II, nr. 1, 25 ianuarie 1909, p. 66-67.
104. DRĂGUŞ, A., *Emil Isac despre poziția culturală a Ardealului*, în „Zorile. Ziar independent de dimineață”, 8 august 1935.
105. DUICU, Serafim, *Emil Isac, un tribun al ideilor noi*, „Vatra”, III, nr. 7, iulie 1973, p. 9.
106. DUMBRAVĂ, Florin, *Un deceniu de la înființarea Muzeului memorial Emil Isac*, în „Făclia”, 16 decembrie 1965.
107. E.A., *Emil Isac – 75 de ani de la nașterea sa*, în „Albina”, LXIII, nr. 699, 1961, p. 6.
108. *Emil Isac despre cinematografie*, în „Cinema”.
109. *Emil Isac: Teatrul modern românesc*, în „Societatea de mâine”, 21 noiembrie 1925.
110. *Emil Isac*, în „România nouă”, 1926.
111. *Emil Isac: Notițele mele*, în „Lupta”, 28 iunie 1928. Articol nesemnat.
112. ENGEL Károly, *Emil Isac és Babits Mihály levélváltása*, în „Utunk”, XXVII, nr. 7, 1972, p. 6, 7.
113. Ev., Despre piesa *Maica cea Tânără*, în „Versuri și proză”, I, nr. 10, 10 februarie 1912, p. 181.
114. FAGURE, Emil, *Cronica teatrală*, în „Adevărul”, 25 ianuarie 1912.
115. FĂGETEL, C.S., în „Ramuri”, VII, nr. 5, 1912, p. 134.
116. FÂNTÂNERU, Constantin, *O întâlnire cu Emil Isac*, în „Argeș”, XX, nr. 12, decembrie 1985, p. 13.
117. FELEA, Victor, *Emil Isac*, în „Steaua”, VI, nr. 4, 1955.
118. FULGA, Costin, *Un duș balcanic*, în „Rampa”, I, nr. 231, 29 iulie 1912, p. 1-2.
119. GHERGARIU, Leontin, *Emil Isac – începuturile activității literare*, în „Limbă și literatură”, nr. 5, 1961, p. 281-292.
120. GOT, Petre, *Ion Brad: „Emil Isac, un tribun al ideilor noi, „Viața românească”*, XXVI, nr. 8, august 1973, p. 166-168.
121. GRIGURCU, Gheorghe, *Ion Brad: „Emil Isac, un tribun al ideilor noi”*, „Familia”, IX, nr. 3, martie 1973, p. 3.
122. GRIGURCU, Gheorghe, *Pseudoamintiri*, în „România literară”, XIX, nr. 21, 22 mai 1986, p. 13.

123. GRIGURCU, Gheorghe, *Pseudoamintiri despre Emil Isac. [Despre...]*, în Grigurcu, Gheorghe. *De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiș*, în „Minerva”, 1989, p. 227-231.
124. GRIGURCU, Gheorghe, *Un apostol al noului: Emil Isac*, în „Steaua”, XXX, nr. 8, august 1980, p. 15-16.
125. GRIGURCU, Gheorghe, *Un apostol al noului: Emil Isac. [Despre...]*, în Grigurcu, Gheorghe. *De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiș*, în „Minerva”, 1989, p. 218-226.
126. GURGHIANU, Aurel, *Emil Isac sau duelul cu timpul*, în „Steaua”, XVII, nr. 5, 1966, p. 26-33.
127. GURGHIANU, Aurel, *Prezența lui Emil Isac*, în „Steaua”, XII, nr. 5, 1961, p. 46-49.
128. HAMZEA, Adrian, *Prietenia cu Octavian Goga și Emil Isac. Centenar Ady Endre*, în „Astra”, XII, nr. 4, 1977, p. 7.
129. ILEA, Ion, *O conștiință umană: Emil Isac*. În „Steaua”, XXVII, nr. 5, mai 1976, p. 23-25.
130. ILIESCU, Ion, *Din corespondența lui Emil Isac*, în „Bul. Soc. Șt. Filol.”, 1986, p. 64-69.
131. ILIEȘIU, Iustin, *Rolul Ardealului în literatura și arta română. Convorbire cu Emil Isac*, în „Rampa”, 13 august 1919.
132. ILUȚIU, Vasile, *Noua lucrare a d-lui Emil Isac: „Milion”*, „Viața”, XI, nr. 19, septembrie 1942, p. 6.
133. ILUȚIU, Vasile, *Noua lucrare a d-lui Emil Isac: „Milion”*, în „Timpul”, I, nr. 1926, din 1942, p. 2.
134. ILUȚIU, Vasile, *Ne vorbește Emil Isac*, „Timpul”, VI, nr. 1954, 1942, p. 2.
135. ILUȚIU, Vasile, *Noua lucrare a d-lui Emil Isac: „Milion”*, în „Viața. Ziarul de dimineată al tuturor cetățenilor”, 19 septembrie 1942.
136. INTERIM, Despre *Maica cea Tânără*, în „Noua revistă română”, XI, nr. 14, 29 ianuarie 1912, p. 219-220.
137. *[Interviu cu poetul Emil Isac]*, în „Erdélyi Szemle”, IV, nr. 15, 6 august 1924.
138. *[Interviu cu poetul Emil Isac]*, în „Adevărul literar și artistic”, V, nr. 196, 7 septembrie 1924 p. 8.
139. IORGA, Nicolae, *Notițe literare*, în „Sămănătorul”, III, nr. 48, 28 noiembrie 1904.
140. ISAC, Adrian, *Un tribun al ideilor noi*, „Luceafărul”, XVI, nr. 9, 3 martie 1973, p. 7.
141. ISAC, Dan, interviu realizat de Sorin Grecu, „Am fost, decenii întregi, singuri împotriva tuturor...”, în „Mesagerul de Cluj”, II, nr. 10, 28 decembrie 2009 – 3 ianuarie 2010, p. 18-19.

142. ISAC, Eugenia, *Emil Isac. La aproape două decenii de la Unire*, în „Manuscriptum”, IX, nr. 4, 1978, p. 40-41.
143. ISAC, Gheorghe, *Szás éve született Emil Isac*, în „A Hét”, XVII, nr. 20, 15 mai 1986, p. 6-7.
144. În chestiunea reducerei numărului teatrelor ungurești din Ardeal, în „Gazeta Ardealului”, 19 august 1921. Articol nesemnat.
145. JAKABFFY Tamás, *Az örök dal. [Emil Isac]*, în „Utunk”, XLII, nr. 20, 15 mai 1987, p. 2.
146. JANCSÓ Elemér, *Ady és Caragiale Közeledési Kisérlete*, în „Utunk”, nr. 8, 1946.
147. JANCSÓ Elemér, *Emil Isac: 1886-1954*, în „Utunk”, IX, nr. 6, 2 aprilie 1954.
148. JANCSÓ Elémer, *Emil Isac és a modern magyar irodalom*, în „Studia Universitatis Babeş-Bolyai, seria. Philologia”, nr. 2, 1961, p. 45-62.
149. JANCSÓ Elemér, *Emil Isac és a modern magyar irodalom*, în „Studia Universitatis Babeş-Bolyai” Series Philologia, fasciculus 2, 1964.
150. JANCSÓ Elémer, *Emil Isac magyar versei*, în „Utunk”, XXIII, nr. 28, 1968, p. 4.
151. KARNABATT, D., *Un debut: „Maica cea Tânără” de Emil Isac*, în „Seară”, I, 26 ianuarie 1912.
152. KERESZTURI Sándor, *Isac Emil könyve: Költemények prózában = Cartea lui Emil Isac: „Poeme în promă”*, în „Temesvári Hirlap”, XXII, nr. 10, 1924.
153. KISS, Al., *Popas la muzeul Emil Isac*, în „România liberă”, XXII, nr. 6021, 1964, p. 2.
154. KÖLLÖ Károly, *Emil Isac magyar írásaiból*, în „Utunk”, XXIX, nr. 12, 1974, p. 2.
155. KORMOS Gyula, *Emil Isac öröksége. Ion Brad – Emil Isac, un tribun al ideilor noi*, în „Utunk”, XXVIII, nr. 34, 24 august 1973, p. 4.
156. KOVÁCS János, *A költö naplója. Ion Brad – Emil Isac*, în „Igaz Szó”, XXI, nr. 2, februarie 1973, p. 291-296.
157. KUBÁN Endre, *Doi prieteni [Ady Endre și Emil Isac]*, în „Orizont”, XXVIII, nr. 13, 31 martie 1977, p. 7.
158. KUBÁN Endre, *Cele două panteonuri ale lui Emil Isac*, în „Orizont”, XXXII, nr. 29, 23 iulie 1981, p. 6.
159. LEONTE, Liviu, „*Un tribun al ideilor noi [Ion Brad]*”, în „Cronica”, VIII, nr. 24, 15 iunie 1973, p. 5.
160. LEVIATAN, *Când Emil Isac este sincer: O con vorbire cu apreciatul literat ardelean despre insuficiențele actualei structuri literare, despre „tânără generație” și despre presă*, în „Națiunea Română”, 25 decembrie 1935.

161. LEVIATAN, *Ceva despre poezie și despre cartea unui poet*, în „Națiunea Română”, 18 septembrie 1935.
162. LOCUSTEANU, Petre, *Cronica teatrală*, în „Flacăra”, 11 februarie 1912.
163. LOVINESCU, Eugen, *Bluff..., „Rampa”*, I, nr. 85, 2 februarie 1912, p. 1.
164. LOVINESCU, Eugen, *Emil Isac redivivus!*, în „Sburătorul”, I, nr. 16, 2 august 1919, p. 376.
165. *** „*Maica cea Tânără*” de Emil Isac. „*Amor și viclenie*” de Jacob Negrucci, în „Seară”, 25 ianuarie 1912, nesemnat.
166. MACOVESCU, George, *Un poet își spune gândurile. D. Emil Isac despre poezie, teatru, pace...*, în „Adevărul”, LI, nr. din 24 noiembrie 1936.
167. MACOVESCU, George, *Un poet își spune gândurile. D-l Emil Isac despre poezie, teatru, pace...*, în „Dimineața”, nr. 10750, 25 noiembrie 1936, p. 3.
168. MACOVICIUC, Vasile, *Poematica Ardealului*, în „Luceafărul”, XXVIII, nr. 20, 17 mai 1986, p. 5.
169. MANU, Emil, *Ion Brad: „Emil Isac, un tribun al ideilor noi”*, în „Săptămâna”, nr. 113, 2 februarie 1973, p. 4.
170. MANU, Emil, *Emil Isac – un poet al Cetății, „România literară”*, IX, nr. 22, 29 mai 1976, p. 8.
171. MARINESCU, Eugen, *Emil Isac și „sufletul Ardealului”*, „Luceafărul”, XXI, nr. 35, 2 septembrie 1978, p. 1, 7.
172. MĂLINAȘ, Constantin, *Chipul Iancului în dramaturgie*, în „Astra”, XVIII, nr. 8, august 1983, p. 10.
173. MÂNDRUȚ, Stelian, *Prima scrisoare a lui Emil Isac către Octavian Goga?*, în „Steaua”, XXXIX, nr. 5, mai 1988, p. 8.
174. MÁRKI Zoltán, *Emil Isac igényei*, în „Előre”, XXX, nr. 8870, 23 mai 1976, p. 3.
175. MARTON Lili, *Ami az interjúból kimaradt. Emil Isac*, în „Előre”, XXVI, nr. 7679, 16 iulie 1972, p. 5.
176. MATÉ Gábor, „*Irastudók, hirdessétek*” - *Tallózas Emil Isac publicisztikájában*, în „Utunk”, XIX, nr. 11, 1964, p. 2.
177. MÁTHÉ Gábor, *Kosztolányi Dezső és Babits Mihály levelei Emil Isachoz = [Scrisorile lui Kosztolányi Dezső și Babits Mihály către Emil Isac]*, în „Igaz Szó”, VI, nr. 4, 1958, p. 605-611.
178. MICU, Dumitru, *10 ani de la moartea lui Emil Isac*, în „Contemporanul”, nr. 13, 1964, p. 3.

179. MICU, Dumitru, „...îmi urmez calea între muncă și suferință...”/Scrisori, în „Manuscriptum”, IV, nr. 2, februarie 1973, p. 177-182.
180. MICU, Dumitru, *Emil Isac, după 20 de ani de la moarte*, în „Cronica”, IX, nr. 12, 22 martie 1974, p. 5.
181. MICU, Dumitru, „*Doina nouă*”, în „România literară”, XIX, nr. 21, 22 mai 1986, p. 12.
182. MILLIAN, Claudia, *Poeme în proză de Emil Isac, și spicuiri din atmosfera de azi*, în „Adevărul literar și artistic”, (rubrica „Mișcarea literară”), seria III, an. IV, nr. 152, duminică, 4 noiembrie 1923, p. 6.
183. MOLDOVANU, Corneliu, *S.S.R. și scriitorii minoritari*, în „Viitorul”, 16 iulie 1921, p. 2.
184. MOLTER Károly, *Emil Issacs zemřel=[A murit Emil Isac]*, în „Literárni noviny”, III, nr. 18, 1954, p. 4.
185. MOLTER Károly, *Emil Isac 1886 – 1954*, în „Igaz Szó”, II, nr. 3-4, 1954, p. 151-152.
186. MORUȚAN, Iosif, *Cu Emil Isac*, în „Tribuna nouă”, II, nr. 292, 21 octombrie 1946, p. 2.
187. MÓZES Huba, *A gesztus irodalma*, în „Utunk”, XLI, nr. 21, 23 mai 1986, p. 2.
188. MUNTEANU, Cornel, *Poezia nocturnului*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 5.
189. MUNTEANU, Cornel, *Un scriitor progresist. [Emil Isac]*, în „Steaua”, XXXVIII, nr. 5, mai 1987, p. 41.
190. MUNTEANU, Doru; Gherman, Mircea, *Emil Isac – Tiberiu Brediceanu – Corespondență inedită (VI)*, în „Astra”, XVII, nr. 9, 1982, p. 5.
191. MUNTEAN, George, *Emil Isac: Scrieri alese*, în „Contemporanul”, nr. 31, 1960, p. 3.
192. MUNTEANU, Ion, „*Răspunderea scriitorului*”, în „Contemporanul”, nr. 32, 10 august 1979, p. 2.
193. MUNTEANU, V., *De vorbă cu d. Emil Isac*, în „Adevărul”, L, 9 iulie 1935.
194. NEGRILĂ, Iulian, *Emil Isac în corespondență*, în „Orizont”, XXXIX, nr. 25, 24 iunie 1988, p. 14.
195. NEGRILĂ, Iulian, *Emil Isac către Cezar Petrescu*, în „Steaua”, XLI, nr. 10, octombrie 1990, p. 43, 52.
196. NETEA, Vasile, *Gazetarul militant*, în „Luceafărul”, XXVIII, nr. 20, 17 mai 1986, p. 5.
197. NISTOR, I. Petre, *De vorbă cu d. Emil Isac*, în „Caleidoscop”, II, nr. 3-4, 15 ianuarie/15 februarie 1935, p. 1-2.
198. *Noua lucrare a d-lui Emil Isac: „Milion”*, „Gazeta de Turda”, III, nr. 123, 4 octombrie 1942, p. 3.

199. OANCEA, Agneta, *Un poet al confluențelor sociale*, în „Steaua”, XXXVII, nr. 5, mai 1986, p. 51.
200. OARCĂSU, Ion, *Emil Isac, az előfutár*, în „Utunk”, XXXIV, nr. 14, 6 aprilie 1979, p. 2.
201. OARCĂSU, Ion, *O „doină nouă”*, în „Tribuna”, XXIII, nr. 13, 29 martie 1979, p. 4.
202. OARCĂSU, Ion, *Emil Isac: az „új dojna” énekesé*. *Fordította Bernád Ágoston*. În „A Hét”, XIII, nr. 1, 1 ianuarie 1982, p. 4.
203. OARCĂSU, Ion, *Emil Isac: voința de noutate*, în „Steaua”, XXXV, nr. 3, martie 1984, p. 24.
204. OARCĂSU, Ion, *O „doină nouă”*, în „Steaua”, XXXVII, nr. 4, aprilie 1986, p. 33-34.
205. OARCĂSU, Ion, *Az újító*, în „Utunk”, XLI, nr. 21, 23 mai 1986, p. 2.
206. OARCĂSU, Ion, *Portret prin timp*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 1.
207. OARCĂSU, Ion, *Emil Isac omul și scriitorul. Profil ideologic*, în „Steaua”, XXXVII, nr. 3, martie 1986, p. 18-19.
208. OARCĂSU, Ion, *Proza poetică, publicistică literară*, în „Steaua”, nr. 5, mai 1986, p. 50.
209. OARCĂSU, Ion, *Emil Isac, a gondolkodó*, în „Utunk”, XLIII, nr. 48, 25 noiembrie 1988, p. 2.
210. OLAH István, *A közös sors vállalása. Ion Brad: „Emil Isac, új eszmék szószolója”*, „Harghita”, IX, nr. 15, 10 aprilie 1976, p. 5.
211. ONU, Eugen, *Emil Isac, dramaturgul*, „Transilvania”, V, nr. 5, mai 1976, p. 38-39.
212. *O polemică literară [Emil Isac – Octavian Goga]*, în „Rampa”, 23 aprilie 1913.
213. ORNEA, Z., *Un simbolist ardelean*, în „România literară”, XIX, nr. 51, 18 decembrie 1986, p. 8.
214. PALIA, I., *De vorbă cu d. Emil Isac*, în „Rampa”, 20 iulie 1926.
215. PALIA, A., *Poeme în proză*, în „Cele trei Crișuri”, nr. 10, octombrie 1923.
216. PAS, Ion, *Poeme în proză de Emil Isac*, în „Lupta”, 1923.
217. PAUKEROW, Leonard, *O datorie a intelectualilor din Ardeal*, în „Dimineața”, 9 decembrie 1920.
218. PAUKEROW, Leonard, *Un nou impuls dat mișcărei teatrale din Ardeal: convorbire cu d. Emil Isac, noul inspector al Teatrelor din Ardeal*, în „Adevărul”, 12 februarie 1922.
219. PAJURĂ, C., *Cărți noi: D.B. Iordan și V. Munteanu: Revizori și inspectori – Emil Isac: Poezii*, în „Adevărul”, 8 ianuarie 1937.

220. PARASCHIVESCU, Miron Radu, *Album contemporan: Emil Isac*, în „Timpul”, VI, nr. 1911, 3 septembrie 1942, p. 2.
221. PARASCHIVESCU, Miron Radu, *Poezia lui Emil Isac*, în „România liberă”, III, nr. 199, 24 martie 1945, p. 2.
222. PARASCHIVESCU, Miron Radu, *Poezia lui Emil Isac*, în „România liberă”, III, nr. 199, 23 martie 1947, p. 2.
223. PARASCHIVESCU, Miron Radu, *Despre Emil Isac și Meritul cultural clasa I*, în „Revista literară”, nr. 211, 1947.
224. PASCU, Petre, *Emil Isac*, „Steaua”, XXXIII, nr. 1, ianuarie 1982, p. 16-17.
225. PASCU, Petre, *Gânduri la muzeul memorial Emil Isac. O scrisoare inedită a soției lui Macedonski*, în „Viața românească”, XVI, nr. 10, 1963, p. 187-188.
226. PERPESSICIUS, *Emil Isac: Cartea unui om*, (Biblioteca „Semănătorul”, Editura „Diecezană”), în „Mișcarea literară”, II, nr. 30, 6 iunie 1925, p. 3.
227. PERPESSICIUS, *Emil Isac: Notițele mele*, în „Mișcarea literară”, II, nr. 36-37, 18/25 iulie 1925, p. 3.
228. PERPESSICIUS, *Emil Isac: Opere. Ediție definitivă*, în „Jurnalul de dimineată”, IX, nr. 722, 28 aprilie 1947, p. 1 și 3 (foileton).
229. PERPESSICIUS, *Câteva aspecte ale poeziei d-lui Emil Isac*, în „Jurnalul de dimineată”, IX, nr. 727, 5 mai 1947, p. 1 și 3 (foileton).
230. PERPESSICIUS, *Proza etică și poetică a d-lui Emil Isac*, în „Jurnalul de dimineată”, IX, nr. 738, 19 mai 1947, p. 1 și 2 (foileton).
231. PETRAȘINCU, Dan, *Cu poetul Emil Isac despre „decadența poeziei” și poziția scriitorului român*, în „Adevărul”, 1 noiembrie 1936.
232. PETRESCU, Camil, *Cărți și comentarii – Poeme în proză de Emil Isac*, în „Revista vremii”, III, nr. 26, 19 noiembrie 1923, p. 19-20.
233. PETRESCU, Cezar, *Emil Isac*, în „Contemporanul”, nr. 14 (391) din 2 aprilie 1954, p. 3.
234. PETROVEANU, M., *La moartea lui Emil Isac*, în „România liberă”, nr. 2949, 27 martie 1954.
235. PHILIPPIDE, Al., *Emil Isac. Poezii*, în „Adevărul”, LI, nr. 16229, 19 decembrie 1936, p. 2.
236. PINTEA, I., *Legături culturale româno-maghiare*, în „Lupta Ardealului”, II, nr. 45, 2 octombrie 1946, p. 2.
237. PIRU, Al., *Emil Isac la șaizeci de ani*, în „Națiunea”, nr. 295, 17 mai 1947, p. 2.

238. *Poeme în proză: [cronică literară a volumului cu alelași titlu]*, în „Patria”, 15 septembrie 1923. Articol nesemnat.
239. PONOSEANU, Mihail C., *Convorbiri cu Emil Isac*, în „Rampa”, II, nr. 584, 8 decembrie 1913, p. 1-2.
240. POP, Augustin Z.N., *Trei scrisori autobiografice*, în „Tânărul scriitor”, VI, nr. 8, 1957.
241. POP, M., *[Versuri]*, în „Contemporanul”, nr. 47, 1964, p. 3.
242. POPA, George, *Emil Isac despre Ady*, în „Naționalul nou”, 4 septembrie 1935.
243. POPA, George, *Emil Isac și Ady Endre*, în „Vatra”, II, nr. 12, 20 decembrie 1972, p. 8.
244. POPA, Mircea, *3 răspunsuri la ancheta lui G. Bogdan-Duică, I. A. Bassarabescu, A. Cotruș, Emil Isac*, „Manuscriptum”, V, nr. 4, 1974, p. 177-180.
245. POPA, Mircea, *Poezia lui Emil Isac*, în „Steaua”, XXVII, nr. 5, mai 1976, p. 22-23.
246. POPA, Mircea, *La centenarul unui poet luptător: Emil Isac*, în „Făclia”, XLII, nr. 12267, 17 mai 1986, p. 2.
247. POPA, Mircea, *Un pact al socialismului*, în „Luceafărul”, XXVIII, nr. 20, 17 mai 1986, p. 1, 5.
248. POPA, Mircea, *Chestiunea modernismului în Transilvania*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 3.
249. POPA, Mircea, *Centenarul unui „homo novus”. Emil Isac*, în „Cronica”, XXI, nr. 26, 27 iunie 1986, p. 1, 5.
250. POPA, Mircea, *O colaborare necunoscută a lui Emil Isac*, în „Tribuna”, XXXVIII, nr. 11/12, 1994, p. 2.
251. POPA, Mircea, *Emil Isac și obsesia Ardealului românesc*, în „Orașul”, XII, nr. 46-47, 2018, p. 33-38.
252. POPA, Mircea, *Trianon, Trianon!*, în „Astra Clujeană”, XVI, nr. 1-2, 2020, p. 37.
253. POPA, Mircea, *Petre Turlea, Catolicismul și revizionismul maghiar*, în „Astra Clujeană”, XVI, nr. 1-2, 2020, p. 111-112.
254. POPESCU, Florentin, *Emil Isac. [Despre...]*, în „Contemporanul”, nr. 15, 11 aprilie 1986, p. 15.
255. POPESCU, Ștefan, *Emil Isac: „Opere”*, în „Orizont”, III, nr. 3, 1947, p. 10-11.
256. PORTEANU, Alexandru, *Publicistica social-politică a lui Emil Isac*, în „Viața românească”, XX, nr. 12, 1967, p. 78-80.
257. PORUMBACU, Veronica, *Închinare*, în „Contemporanul”, nr. 6, din 5 februarie, 1954, p. 1.

258. PORUMBACU, Veronica, *Prietenul oamenilor simpli*, în „Viața românească”, VII, nr. 3, 1954.
259. PORUMBACU, Veronica, *La moartea lui Emil Isac*, în „Viața românească”, VII, nr. 3, 1954 (sonet).
260. PORUMBACU, Veronica, *Poezie și demnitate*, în „Gazeta literară”, VI, nr. 13, 1959, p. 1-6.
261. PORUMBACU, Veronica, *Acum zece ani*, în „Viața românească”, XVII, nr. 3, 1964, p. 172-173.
262. PORUMBACU, Veronica, *La Cluj, lângă Emil Isac*, în „Steaua”, XXI, nr. 7, 1970, p. 4-7.
263. PRECUP, I., *Pledoarie pentru angajarea socială a scriitorului*, „Steaua”, XXIV, nr. 6, iunie 1973, p. 4.
264. PRECUP, I., *Emil Isac și simbolismul*, în „Familia”, IX, nr. 8, august 1973, p. 14.
265. PRECUP, I., *Emil Isac și modernismul*, „Steaua”, XXV, nr. 3, martie 1974, p. 18-19.
266. PRECUP, Ieronim, *Câteva date și precizări despre teatrul lui Emil Isac*, „Transilvania”, serie nouă, III, nr. 3, martie 1974, p. 47-48.
267. RAD, Ilie, *Ion Brad*, în „Vatra veche”, V, nr. 9 (57), septembrie 2013, p. 5-6.
268. RADU, N., *O piesă care face ocolul pământului*, „Neamul românesc”, VI, nr. 132-133, 21 noiembrie 1911, p. 20-22.
269. RAHOVEANU, Ion, *10 ani memoriali*, în „Tribuna”, IX, nr. 50, 1964, p. 6.
270. RAHOVEANU, Ion, *Blaga – Isac (Corespondență inedită)*, în „Tribuna”, X, nr. 21, 26 mai 1966, p. 6.
271. [Rampa și 7 întrebări pentru Emil Isac], în „Rampa”, I, nr. 93, 1912.
272. RĂU, Aurel, *Emil Isac*, în „Steaua”, X, nr. 3, 1959, p. 27-34.
273. RÂPEANU, Valeriu, *Ion Brad: „Emil Isac prin el însuși”*, în „Contemporanul”, nr. 9, 23 februarie 1973, p. 3.
274. RÁBA Gyorgy, *Emil Isac levelei Babits Mihályhoz és Kosztolányi Dezsőhoz=[Scrisoarea lui Emil Isac către Babits Mihályhoz și Kosztolányi Dezsőhoz]*, în „Irodalomtörténeti Közlemények”, LXII, nr. 2, 1959, p. 332-335.
275. RÉVAI Károly, *A ramán irodalom Ady Endréje=Ady Endre al literaturii române*, în „Nagybányai Hirlap” (Baia Mare), V, nr. 28, 1912.
276. SALVAN, Florin, *Două scrisori ale lui Emil Isac*, în „Manuscriptum”, II, nr. 4, 1971, p. 178-181.
277. *Scrisoare din Cluj*, în „Tribuna”, XV, nr. 47, 12 martie 1911, p. 4.

278. SEVEREANU, Ionel Gh., *O con vorbire cu scriitorul Emil Isac*, în „Hyperion. Revistă literară și artistică”, II, noiembrie/decembrie, 1933, nr. 11-12, p. 283-284.
279. SINKA Zoltán, *Ismeretlen levelek Adyhoz = [Scrisori inedite către Ady]*, în „Korunk”, I, nr. 11, 1957, p. 1559.
280. *Situația teatrelor ardeleni*, în „Înfrățirea”, 13 octombrie 1920.
281. SPERANTIA, Eugeniu, [Cronică la vol. poetului Emil Isac „Poezii” și „Poeme”], în „Cele trei Crișuri”, XVIII, nr. 3-4, martie/aprilie 1937, p. 81-82.
282. SPERANTIA, Eugeniu, *Emil Isac*, în „Steaua”, XV, nr. 10, 1964, p. 53-58.
283. S.T, *Emil Isac: Poeme*, în „Ofensiva Română”, 17 mai 1937.
284. STOE, Nicolae, *Casa poetului ca un bob de rouă*, „Astra”, IX, nr. 3, martie 1974, p. 5.
285. STOICA, Dionisie, „Modernismul” nu e de noi – Poeziile d-lui Emil Isac, „Gazeta de duminică”, VI, nr. 11, 15 martie 1909, p. 2-4.
286. SZASZ János, *Emil Isac erdélyi balladája*, în „Utunk”, XXXIX, nr. 12, 23 martie 1984, p. 1, 2.
287. SZÁSZ János, *Erdélyi ballada. „Igaz Szó”*, XXXIV, nr. 6, iunie 1986, p. 567-570.
288. ȘIPOȘ, Violeta, *Un poet la Marea Unire*, în „Euphorion”, XXIX, nr. 4, 2018, p. 81-82.
289. ȘIPOȘ, Violeta, *Emil Isac profesor la Școala de Arte Frumoase*, în „Astra Clujeană”, XVI, nr. 1-2, 2020, p. 42-44.
290. ȘIREAGU, Octavian, *Agonia poeziei?: Un ceas cu d. Emil Isac*, în „Patria”, 15 septembrie 1934.
291. ȘIREAGU, Octavian, *Cu d-l Emil Isac: Despre problema Ardelenismului în viața culturală a României de azi*, în „Viața de azi”, 17 mai 1934.
292. ȘIREAGU, Octavian, *Cu d. Emil Isac despre critici și moderniști*, în „Viața literară”, VIII, nr. 152, 30 ianuarie/15 februarie 1934, p. 2. Interviu: partea I.
293. ȘIREAGU, Octavian, *Cu d. Emil Isac despre critici și moderniști*, în „Viața literară”, VIII, nr. 155, 20 martie/5 aprilie 1934, p. 2. Interviu: partea a II-a.
294. ȘIREAGU, Octavian, *Discutând cu dl. Emil Isac despre scriitori*, în „Națiunea română”, VIII, nr. 155, 1934, p. 2.
295. ȘIREAGU, Octavian, *Egy régi találkozás emléke / Emil Isac*, „Korunk”, XXXIII, nr. 3, 1974, p. 458-459.
296. TAȘCU, Valentin, *Emil Isac/ despre...*, în „Steaua”, XXX, nr. 4, aprilie 1979, p. 13.

297. TAȘCU, Valentin, *Emil Isac – spațiul literar*, în „Tribuna”, XXVIII, nr. 13, 29 martie 1984, p. 4.
298. TAȘCU, Valentin, *Capriciile unui dublu destin [Emil Isac]*, în „Familia”, XXIV, nr. 5, mai 1988, p. 10.
299. *Teatrele și Arta în Ardeal. Lămuririle d-lui Emil Isac*, în „Rampa”, 21 martie 1921. Articol nesemnat.
300. *Teatrul în Ardeal. Interview cu d. Emil Isac, inspector al teatrelor*, în „Rampa”, 28 iunie 1920.
301. *Teatrul în Ardeal: Declarațiile dlui Emil Isac – 14 teatre ungurești și germane în Ardeal – Turneurile*, în „România. Organ al Partidului Poporului”, 30 iunie 1920. Articol nesemnat.
302. THEODORESCU, Dem. I., *Un luptător al culturei nouă în Ardeal – Emil Isac*, în „Noua revistă română”, nr. 3/13 noiembrie 1911, p. 37-38.
303. TONITZA, Nicolae, *Cronică marginală: Probleme de artă (Răspuns d-lui Emil Isac)*, în „Flacără”, nr. 33, 18 august 1922.
304. „Tribuna nouă” anunță apariția volumului *Cartea unui om*, în „Tribuna nouă”, II, nr. 93, 1 mai 1925, p. 1.
305. TRIVALE, Ion, *Emil Isac și Felix Aderca*, în „Noua revistă română”, XV, nr. 12, 23 februarie 1914.
306. TOMUŞ, Mircea, *Destin editorial. Emil Isac: pagini inedite*, în „Tribuna”, XV, nr. 14, 2 aprilie 1970, p. 2.
307. TOMUŞ, Mircea, *Ascendenții lui Emil Isac*, în „România literară”, V, nr. 9, 24 februarie 1972, p. 16-17.
308. URICARU, Eugen, *Personalități proeminente: Emil Isac*, în „Balcanii și Europa”, 6 iulie 2017.
309. VAIDA, Mircea, *O antologie Emil Isac*, în „Tribuna”, XXVI, nr. 5, 4 februarie 1982, p. 6.
310. VALERIAN, I., *Un precursor al poeziei moderniste. De vorbă cu d. Emil Isac*, în „Viața literară”, III, nr. 79, 24 martie 1928, p. 1-2. Partea a doua a interviului nr. 81-82, 7 aprilie/5 mai 1928, p. 1-2.
311. VALERIAN, I., *Interviu cu poetul Emil Isac*, în „Viața literară”, III, nr. 79, martie 1928 și nr.-le 81-82, aprilie-mai 1928.
312. VEDINAŞ, Traian, *Emil Isac – Poezii*, în „Tribuna”, XXX, nr. 23, 5 iunie 1986, p. 4.

313. VEZÉR Erzsébet, *Emil Isac és a magyar progresszió. Levelezése Jászai Oszkárral*. În „Korunk”, XXXVII, nr. 8, august 1978, p. 642-646.
314. VINEA, Eugen, într-un interviu imaginar cu Emil Isac, în „Rampa”, III, nr. 602-603, 5 ianuarie 1914, p. 3.
315. VLAD, Ion, *Emil Isac, poetul*, „Tribuna”, XX, nr. 24, 10 iunie 1976, p. 2.
316. VLAD, Ion, „... dreptul la viață al unui curenț literar...” / *Corespondență. A. T. Stamatiad, Emil Isac, Gala Galaction și Tudor Vianu către Ovid Densusianu. „Manuscriptum”*, VII, nr. 3, 1976, p. 129-135.
317. VOIA, Vasile, *Valori expresioniste în teatrul lui Emil Isac*, în „Tribuna”, XXX, nr. 27, 3 iulie 1986, p. 9.
318. ZACIU, Mircea, *La un an de la moartea lui Emil Isac*, în „Contemporanul”, nr. 12, 1955, p. 3.
319. ZACIU, Mircea, *Emil Isac, poetul*, în „Tribuna”, I, nr. 7, 1957, p. 3, 8.
320. ZACIU, Mircea, *Emil Isac, publicistul*, în „Tribuna”, II, nr. 14, 1958, p. 6-8.
321. ZACIU, Mircea, *Cine a avut dreptate...*, în „Tribuna”, V, nr. 22, 1961, p. 6.
322. ZACIU, Mircea, *Imaginea poetului. Zece ani de la moartea lui Emil Isac*, în „Tribuna”, VIII, nr. 13, 26 martie 1964, p. 1,7.
323. ZACIU, Mircea, *De amicitia (Corespondență Lucian Blaga – Emil Isac)*, în „Steaua”, XVIII, nr. 4, aprilie 1967, p. 72-80.
324. ZACIU, Mircea, *Ion Brad: „Emil Isac, un tribun al ideilor noi”*, în „Scânteia”, XLIII, nr. 9415, 9 februarie 1973, p. 4.
325. ZACIU, Mircea, *Emil Isac*, în „Tribuna”, XIX, nr. 12, 21 martie 1974, p. 4.
326. ZACIU, Mircea, *Emil Isac*, în „Utunk”, XXIX, nr. 12, 1974, p. 1.
327. ZACIU, Mircea, *Documente inedite: N. N. Tonitza către Emil Isac*, în „Cronica”, IX, nr. 12, 22 martie 1974, p. 5.
328. ZACIU, Mircea, *Emil Isac*, în „Utunk”, XLI, nr. 21, 23 mai 1986, p. 2.
329. ZENIUS, *Corespondență din Cluj-18 decembrie 1902*, în „Tribuna poporului”, VI, nr. 229, marți, 10/23 decembrie 1902, p. 3.